

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič do Din 2.—, do 100 vrst 250 Din, večji inserati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej.

«Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knaflcova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Konec italijanskega imperijalizma na Balkanu?

Odmev francosko-angleške demarše v Sofiji. — Zakaj Italija ni sodelovala. — Prvi skupni nastop Anglije in Francije na Balkanu.

Beograd, 18. avgusta. Tukajšnji politični in diplomatski krogi z zanimanjem zasledujejo dogodke v Bolgariji povodom zadnje skupne demarše Anglije in Francije. Temu se pripisuje tem večja važnost, ker je to prvi slučaj, da nastopata Anglija in Francija na Balkanu skupno in brez Italije. V tukajšnjih diplomatskih krogih se zatrjuje, da sta Francija in Anglija končno uvideli škodljivost italijanskega početja na Balkanu in sta se zato odločili napraviti konec dosedanjemu sistemu in razdeliti interesne sfere, kar je omogočalo Italiji, da je smatrala

Balkan za nekako svojo izključno domeno.

Glavni pomen tega sporazuma med Francijo in Anglijo je v tem, da Italija ne bo več imela dovoljenja, da pod zaščito Anglije rovari na Balkanu. Prvič je bila sedaj izvršena skupna demarša v zadevi makedonskega revolucionarnega odbora. Abstinencija Italije daje tej akciji samo večji povdarek. Na drugi strani pa je bolgarska vlada sedaj v ugodnem položaju, da spravi z dnevnega reda makedonski odbor, ker bo imel v tej borbi na svoji strani podporo zapadnih velesil in vsega civiliziranega sveta. Abstinencija Italije pri

demarši v Sofiji pa je razumljiva, če se pomisli, da je bil italijanski poslanec v Sofiji eden najodličnejših simpatizerjev makedonskega odbora, katerega je bočil in to celo v času, ko je Jugoslavija za »prijateljstvo« Italije doprinesla največje žrtve in ratificirala celo osvobodilne nettunske konvencije. Po vesteh, ki prihajajo iz Sofije, je bolgarska vlada takoj po demarši Anglije in Francije odredila aretacijo velikega števila uglednih članov makedonskega odbora. Vse sumljive osebe, ki so bivale v bližini jugoslovenske meje, so bile internirane v notranjosti države.

katoliška stranka ne morejo biti za to, da bi izstopili iz okvira katoliške evropske države in šli v pravoslavno balkansko državo, je bil to sicer lažni argument in z nacionalnega stališča sramota, vendar pa je bil argument, ki je mogel veljati vsaj s stališča internacionalnega katolicizma. Toda kake argumente moreta sedaj navesti dr. Korošec in SLS za opravičilo svojega zadržanja. Nobena, ker ni in ne more biti argumentov niti z nacionalnega, niti z etničnega, niti z verskega stališča, ki bi mogli opravičiti, da se je prečanska slovenska katoliška stranka postavila proti nedolžnim žrtvam. Za to ni nobenega argumenta razen, ako je morala to argumente, da je morala teči kri na ulicah Beograda in Zagreba, da je morala priti do pokola hrvatskih zastopnikov v Narodni skupščini, ako je hotel Slovenec, vodja državne katoliške stranke, postati predsednik vlade, ker se ni našel noben Srbijec, ki bi hotel prevzeti to službo v takih razmerah in v takih okoliščinah.

In to je sedaj »slovenski premijer«, nad čemer je skoro znorel »Slovenec«, glavno glasilo klerikalne stranke, ki grozi na vse strani, predvsem Hrvatom in prečanskim Srbom. Med nami Hrvati in prečanskimi Srbi ter hegemonističnimi vladnimi skupinami, radikali in demokrati, leže trije mrtveci in preko mrtvih se ne more iti. Dr. Korošec in SLS je bilo na prosto dano, da ostaneta ob strani in da se ne vmešavata v to stvar. Mi nismo od njih zahtevali, naj se postavita na stran žrtv. Mogla bi ostati nevtralna, mi bi jim tega ne zamerili. Toda klerikalci niso ostali ob strani, temveč so se vmešavali v zadevo ter se postavili na stran morilcev in njegovih tovarišev proti umorjenim, ki so se borili za ravnopravnost, enakost in svobodo. Grda, zelo grda je vloga, vsiljena Slovencev od SLS, in morda še grša zaradi tajnih ciljev, kakor je to navedel Josip Predavec. Glejte, to je, Zaradi teh ciljev je dr. Korošec položil mrtva trupla Pavla Radića, dr. Gjura Basarića in Stjepana Radića še med nas Hrvate in prečanske Srbe ter večino slovenskega naroda, ki jo zastopa, da definitivno loči Slovence od Hrvatov in prečanskih Srbov, ker ve, da se preko mrtvih ne more iti.

Neosnovane govorice o nemirih v Zagrebu

Ljubljana, 18. avgusta. Danes opoldne so se po mestu razširile vesti, da je prišlo v Zagrebu do velikih nemirov radi postopanja oblasti pri hišnih preiskavah. Kakor nam poroča naš poročevalec ob 13., vlada v Zagrebu in v vsaj okolici absoluten mir in so vse take govorice povsem neosnovane.

Politično mrtvilo tudi v Zagrebu

Zagreb, 18. avgusta. Tudi v Zagrebu je napočilo politično zatijje. Večina poslancev KDK in članov vodstva se je razšlo deloma na svoje domove, deloma pa so odstopovali na Bled. Dr. Maček je danes odpotoval v Vrbovsko na svoj dom. Skozi Zagreb so danes potovali na Bled dr. Kraft ter nekateri drugi beograjski politiki. Poslanec Drlić, ki se je včeraj mudil v Beogradu, se je danes vrnil v Zagreb in je imel dopoldne daljšo konferenco s poslancema Demetrovičem in inž. Košutičem.

Vročina v Bolgariji

Sofija 18. avgusta. V Bolgariji je zavladala tako silna vročina, da ne pomnijo slične niti najstarejši ljudje. Zaradi vladajoče suše je uničen ves letošnji pridelek koruze in tobaka. Včeraj je kazal toplomer v senci 40 stopinj in še zvečer je bilo v Sofiji 36 stopinj Celzija.

Vzroki novega davčnega pritiska

Vse državne blagajne prazne, vsi fondi izčrpani. — Pojasnilo preokreta v beograjski javnosti

Beograd, 18. avgusta. Vesti o brezobzirnem iztirjevanju davkov, ki ga je naročila vlada vsem podrejenim oblastem, so izzvale v tukajšnjih gospodarskih, pa tudi političnih krogih slino mučen vtis. Ze opozorilo bivšega podpredsednika finančnega odbora in uglednega člana vladne večine poslanca dr. Šećerova, da stoji država pred finančnim polomom, je marsikomu odprlo oči. Najnovejši odlok vlade, da morajo davčni uradi do zadnje pare iztisniti davke, pa je le še bolj utrdil prepričanje, da je imel dr. Šećerov prav. To potrjujejo vrhu tega še razne druge okoliščine, iz katerih je razvidno, da so državne blagajne prazne. Vukičević in dr. Korošec sta tako trdno računala na inozemsko posojilo, da radi denarja sploh nista bila v skrbeh in sta ga kar na debelo

razmetavala. Sedaj je postalo jasno, da o kakem posojilu spričo razmer, ki vladajo v državi, ne more biti govora. Radi tega je postalo iluzorno tudi vse delo vlade in vsi zakoni, ki jih je okrnjena Narodna skupščina sprejela na hitro roko, so radi pomanjkanja finančnih sredstev neizvedljivi. Vse bo ostalo le na papirju. Prazne so državne blagajne, prazne blagajne Hipotekarne banke, izčrpani vsi fondi, tako da se je morala vlada v skrajni stiski zateči k izžemanju davkoplačevalcu in iztisniti iz njega zadnji dinar, ne glede na to, da ga pri tem lahko gospodarsko popolnoma uniči.

To je tudi v glavnem vzrok, da so postali v Beogradu naenkrat tako popustljivi, da govore o sporazumu, da pristajajo celo na nove volitve in na revizijo ustave.

Silno neurje v Afriki in Ameriki

— Pariz, 18. avgusta. Iz Alžira poročajo, da je sinoči silni orkan povzročil vzdolž cele obale ogromno škodo. Veter je bil tako silen, da je ruval drevesa, lomil brozjavne droge kakor slamo in rušil cele hiše. Razburkano morje je uničilo mnogo pristanišč in kopališč. Število človeških žrtv znaša po dosedanjih ugotovitvah, ki pa so radi prekinjenih telefonskih in brozajnih zvez zelo pomanjkljiva, 15 mrtvih in 150 ranjenih.

— Atlanta (Georgia), 18. avgusta. Včeraj je razsajal v Virginiji, Georgiji in Karoliniji strahovit vihar, ki je povzročil neprecenljivo škodo. Skoraj vse železniške proge so uničene, tako da počiva danes ves železniški promet. Brozjavne in telefonske zveze so popolnoma prekinjene.

Poljski odgovor na litovsko noto

Varšava, 18. avgusta. Včeraj se je vršila pri Pilsudskemu konferenca ministrov in strokovnjakov, na kateri je bil sestavljen odgovor na noto litovske vlade. Odgovor bo objavljen še le po izročitvi. Izve pa se, da je poljska vlada v odgovoru naglasila željo po sporazumu ter da je odgovor tak, da nudi primerno podlago za nadaljevanje pogajanj.

Pilsudski pride v Bukarešto

Bukarešta, 18. avgusta. Maršal Pilsudski pride v kratkem na odmor v Rumunijo. Pri tej priloiki bo posetil tudi Bukarešto, kjer bo imel konference z vladnimi krogi. Domneva se, da gre predvsem za vojaške razgovore, tičoč se obrambe mej proti sovjetski Rusiji.

Drugo gostovanje Ilirije v Pančevu

Ilirija : S. K. Banat 10 : 1 (7 : 1). V torek je družina S. K. Ilirije odigrala svojo četrto tekmo na turneji po Srbiji. Igrala je zopet v Pančevu, kjer je dan po preje nastopila proti beograjski reprezentanci in izvojevala neodločen rezultat. To pot je imela Ilirija za nasprotnika mlado družino S. K. Banat. Ilirija je nastopila v sledeči postavi: Trautnik, Godler I., Godler II., Schiffer I., Kezele, Mirič, Rupel. Igrala je torej brez Brodarjeve, ki se je morala v povprečnih formi. Dočim sta bila vratarja in napadalni trio dobra, je bila branilka šibka in tudi krilska vrsta ni zadostila svojih nalogi. Igra je potekala ves čas v stalni premoči Ilirije. Njen napad je z lahkoto proigral nasprotno obrambo in je kombinatorno ter taktično skoraj brezhibno igral. Streljal je tudi dobro in zadosti na gol. Žal, da vedno iz prevelike daljave. Krilke so v taktičnem pogledu popolnoma odpovedale. Zelo slaba je bila Godler I. Družina Barata je mlada, še brez rutine in vidno je zlasti pomanjkanje tehnike. Igralke so prav dober material, ki še mnogo obeta. Najboljše je levo krilo, pa tudi obramba ni slaba.

Gole so zabili: Kezele 6, Mirič 3, Rupel 1, za Banat pa srednja napadalka. Sodnik g. Nikolić je bil zelo dober. — Sprejem v Pančevu je bil jako rrisrčen in družino so Srbi dobro pogostili. V splošnem so posvečali Slovenkam mnogo pozornosti. Po vsem mestu so bili nalepljeni letaki, vsi listi so priobčili daljše članke o Iliriji. V sredo jutraj se je družina s parnikom odpeljala v Smederevo. Vožnja je bila divna, vreme krasno in prijetno hladno. Dekleta so na krovu pela slovenske pesmi, ki so vzbujale med potniki mnogo zanimanja. Družino je zapustila tudi Trautnikova tako, da je nadaljevala turnejo brez treh svojih najboljših igralk.

Velike tatvine pri tvrdki Agnola

Ze včeraj smo kratko poročali o velikih tatvinah, ki so bile odkrite v neki ljubljanski trgovini s steklom in porcelanom. Gre za tvrdko Agnola, kjer so prišli na sled rafiniranim tatvinam najrazličnejšega blaga. Tatvine so se izvrševale na popolnoma isti način kakor svojedčasno v neki drugi ljubljanski trgovini in tudi to pot je v manipulaciji zapletenih več oseb.

Kot prvo je policija aretirala Ano K. Ta je nosila blago iz trgovine, znala si je pa tudi pridobiti več prijatelje, katere so ji pomagale pri nepoštenih manipulacijah. Prijateljice so prihajale k nji v trgovino, kupile kako malenkost, a Ana jim je poleg kupljenih stvari zavijala še druge, večinoma dragocene predmete. Tako so romale iz trgovine razne prekrasne vaze iz najdražjega brušenega stekla, cele garniture, jedilni servisi, srebrni pladnji, brušeni kozarci, emajlirana posoda, najfinjši porcelan in drugi predmeti, vredni večših po 1000 Din in še več.

Cedno zalogo teh predmetov je policija našla na domu enega izmed aretirank in »Zeleni Henrik« je moral dvakrat na pot, da je vse to blago prepeljal na kriminalni urad. Policija pa seveda ni mirovala in je včeraj intenzivno nadaljevala preiskavo. Rezultat je bil, da sta bili danes na policijo povabljeni še dve Ančkini prijateljici. Ali sta res skrivni, bo pokazala šele nadaljna preiskava. Dalje je policija dogmatla, da so imela dekleta izredno dobre zveze za razpečevanje blaga in da so nosile roko na Dolenjsko, na Gorenjsko in celo na Hrvatsko.

Kako velika je škoda, se dosedaj še ni dalo točno ugotoviti, cenijo jo pa na najmanj 50.000 Din. Saj so tatvine trajale že več mesecev. Samo vrednost ukradenega blaga, ki ga je policija našla pri eni izmed osumljenk doma, znaša okoli 30.000 Din, dekleta pa so si bila za denar, dobljen za ukradene predmete, nakupila že tudi lepe zaloge drugega blaga, zlasti perila in obleke.

Zračna pošta med Anglijo in Indijo

— London, 18. avgusta. Minister za letalstvo namerava uvesti med Indijo in Anglijo pošto letalsko zvezo. Pošta bo rabila iz Anglije v Indijo 4 dni.

Veliko izprtje delavcev

Kelmorajn, 18. avgusta (be). V tekstilni tovarni Duren je bilo izprtih 35.000 delavcev, ker so zahtevali 15% povišanje mezd.

Grška mafija

Atene, 18. avgusta (be). Roparji so odvedli ženo nizozemskega konzula v Solunu. Roparji zahtevajo pol milijona drahem odkupnine in pretijo, da bodo v nasprotnem slučaju umorili ugrabljenko.

Velikanski gozdni požar v Sibiriji

— Moskva, 18. avgusta. V bajkalskem okrožju divja že več tednov velikanski gozdni požar.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.

Ljubljanska borza ni poslovala, v prostem prometu pa so notirali isti tečaj, kot v prostem prometu zagrebške borze.

ZAGREBSKA BORZA.

Zagreb, 18. avgusta. V prostem prometu so notirali: Devize: Dunaj 801.75, Berlin 13.5675, Milan 297.50, London 276.25, Pariz 222.80, Prag 168.72, Curih 1095.60, Newyork 56.935. — Elekti: Vojna škoda 422 do 424.

INOZEMSKA BORZE.

Curih, 18. avgusta. Zagreb 9.1275, Dunaj 73.23, Berlin 123.80, Milan 27.16, London 25.215, Pariz 20.29, Prag 15.39, Newyork 519.35, Budimpešta 90.65.

Darujte za pogorelce v Gornjem Jezeru!

Žalostna vloga dr. Korošca in klerikalne stranke

Značilna sodba zagrebškega lista o politiki dr. Korošca in SLS. — Klerikalni politiki nastopajo v popolnem nasprotstvu z načeli in nauki katoliške cerkve.

— Zagreb, 18. avgusta. Današnje »Novosti« objavljajo uvodnik pod naslovom: »Grda vloga«, v katerem pišejo med drugim: »Grda je vloga, ki jo vsiljuje ta Slovencev v tej težki državni krizi dr. Korošec in njegova stranka. Grda je ta vloga, s katerekoli strani se jo gleda, z nacionalne, etične in verske; zlasti z verske, katoliške, ki jo SLS drugače toliko povdarja in se z njo toli ponosa. V tej stranki je šel ljubljanski škof dr. Jeglič, v njej je 90% slovenskega katoliškega klera. S to versko - politično stranjo je SLS uspešno zbrati okoli sebe večino dobrega, poštenega in pobožnega slovenskega naroda. In sedaj stoji ta stranka s svojim šefom in s svojim klerom v imenu tega naroda, ki ga zastopa, na strani ljudi, iz katerih vrst je izšel morilec in na strani vseh onih, ki zagovarjajo in opravičujejo umor kot politično sredstvo.

Tu ne pomagajo nobeno varanje. Med današnjimi hegemonističnimi vladnimi skupinami, radikali in demokrati, ter nami Hrvati in prečanskimi Srbi leže trupla Pavla Radića, dr. Gjura Basarića in Stjepana Radića. To so trije ljudje, trije voditelji naroda, umorjeni zaradi pravice božje, umorjeni v pravičnem boju za ravnopravnost in enakost, za evropsko civilizacijo, ki jo je ustvar-

jala tudi katoliška cerkev proti metodam političnih umorov, ki jih je vsaka cerkev obsojala in med njimi katoliška najostreje.

Dr. Korošec se brani, da je bil ta umor delo posameznika. Toda klubi, v katerih se de morilčevi tovariši še danes, so se upirali par tednov, da bi osumljenca izročili sodišču. In v radikalnem klubu je minister ver Dragiša Cvetković zbiral prispevke za list »Jedinstvo«, ki je hujskal na ta umor. Zato je morda tudi dobil portfelj za vere pod predsedstvom katoliškega duhovnika dr. Korošca.

Ali Slovenci, ali poštene slovenski narod, ki hodi za SLS, ali ta narod ne vidi, kam ga je dovedel dr. Anton Korošec? Ali ta narod ne razume, kako grdo vlogo sta mu natovorila dr. Korošec in vodstvo SLS? Ali ta narod ne razume, da je ta vloga še grša, nego je bila ona, ki so jo slovenski klerikalci vršili v početku vojne, ko so njihovi listi pisali »Srbe na vrbec? Če so v onem času slovenski klerikalci to opravičevali z neiskrenim argumentom, da oni kot katoliška stranka ne morejo biti na strani morilcev Franca Ferdinanda in Sofije Hohenberške, da kot katoliška stranka ne morejo biti na strani pravoslavne Srbije proti katoliški Avstriji in katoliški dinastiji, da kot

Zamorca bi radi oprali

Glasi dr. Korošca priznava, da je povečani pritisk davčnega vijaka namenjen predvsem prečanskim krajem, ki so že doslej največ trpeli radi neenakosti davčnih bremen.

Ugotovitev, da je finančno ministrstvo brzojavno odredilo, naj se vsi davčni zastanki nemudoma iztirjajo, je v klerikalnem taboru zadela v živo in današnji »Slovenec« odgovorja z vrsto psov. Na to polje se ne bomo spuščali, ker nimamo parabellumske olike, odgovorili pa bomo stvarno na nekaj stvarnih trditve dr. Koroškega glasila. Predvsem trdi »Slovenec«, da »vseh milijonov, ki jih je korupcija vlad, v katerih so naši liberalci gospodarili, zapravila, ni mogoče kriti v enem letu in tudi ne v desetih. Sprito tega ugotavljamo, da so v prejšnjih vladah uganjali korupcijo tisti radikali, s katerimi so sedaj klerikalci zvezani na življenje in smrt in da kleroradikalna vlada zaradi korupcije ni postavila pred sodišče neke samo nobenega radikalca in niti Rade Pačiča, ampak tudi nobenega »liberalca«, čeprav je imela za to dosti prilike in časa. Nasprotno, klerikalci so v Narodni skupščini glasovali proti vsem obtožbam zaradi korupcije, ki so jih vložili ti stokrat prekleti liberalci, in še pred dnevi je »Slovenec« ponosno »zatrjeval«, da je okrajena Narodna skupščina, iz katere so kleroradikalci z revolverjskimi strelci izgnali poslance KDK, gladko prešla preko vseh nečestitih obtožb proti bivšim in sedanjim ministrom ter parlamentarcem!

Kar se pa tiče »Slovenčev« trditve, da je kljub vsemu davčna praksa v Sloveniji mlačna in obzirnejša, ga po pozivamo, naj nam pove, za koliko je znižal davek na poslovnih promet. Če se je n. pr. dohodnina nekaterim nekoliko znižala, so se pa po kleroradikalno vlade davki tako navili, da so v splošnem davne davjate postale še večje, kakor so bile, zlasti še, ker so davčni uradi dobili svojočasno navodilo glede davka na poslovnih promet, naj ga navijejo, kolikor mogoče visoko.

In kar se tiče dohodnine same, vprašamo tiste, ki so sankcionirali uslužbenški davek, v koliko so z njim razbremenili delavce, pa tudi gospodarje? Prej so dohodke delavcev gospodarji sami taksirali, ocenili hrano in stanovanje, danes je ta praksa povsem izpremenjena. Eksistenčni minimum znaša 400 Din, če se pa računa z vrhne hrane in stanovanja, ki jo imajo posli pri gospodarju, vidimo, da mora danes plačevati uslužbenški davek skoro vsakdo, tudi najsiromašnejši posli. Razen tega je pa gospodarji odgovoren za točno iztirjanje tega davka, česar prej ni bilo. Dočim se je delavec prej še na kak način izognil davku, je danes to povsem izključeno.

Kakšna je omiljena davčna praksa v Sloveniji, nam najbolje priča naslednji primer. Ljubljanskemu obrtniku so pri odmeri davka na poslovnih promet ocenili celokupni letni poslovni promet na 80.000 Din pod kat. št. 1440/28. dohodnino pa so mu odmerili po plačilnem nalogu št. 1073 v višini 2483,25 Din od čistega dohodka 43.731 Din. Radi bi poznali take obrtnike, ki imajo pri poslovnem prometu 80.000 Din več kot polovico 43.731 Din čistega dohodka?

Da, nekatere davčne oblike so se na videt zmanjšale, v splošnem pa so nategnili davčni vijak in Slovenija je pod kleroradikalno vlado v splošnem več plačala, kakor pa prejšnja leta. To je tudi povsem umevno, ker znaša državni proračun še vedno 13 milijard in je treba najti zanj kje kritja. Da je kritje iskala davčna uprava predvsem v prečanskih krajih, je razumljivo, ker bi ga dr. Koroševci zavestniki kje drugod ne pustili iskati. Iz tega sledi, da dela SLS samo na to, da se Slovenija popolnoma izžene, ker nima dovolj poguma, da bi jo izenačila s Srbijo. Ako bi dr. Korošec ta pogum v resnici pokazal, bi namreč kaj kmalu odfrtal iz vlade...

»Slovenec« pravi nadalje, da je časopisje KDS dobilo komando, naj laže in hujska v davčnih stvarih, da bi se ne videla razlika med »njihovo« davčno politiko in davčno politiko SLS. Zakaj pa dr. Korošec ne prime za ušesa finančnega ministra, ki je podrejen organom izdal brzojavno nalog, naj se brez vsakega ozira iztirjajo vsi davčni zastanki, pa bi ne bilo nobenega hujskanja?!

Pisane zgodbe iz naših krajev

Tragična usoda deklice. — V zadnjem hipu rešena. — Ogromen gozdni požar. — Strašna rodbinska tragedija v Bački. — Žensko truplo v Savi.

V četrtek zvečer se je zgodila v vasi Zgornjem Vrapcu na Hrvaškem težka nesreča, ki je zahtevala življenje komaj 13-letne učenke. Anica, 13-letna hčerka tamkajšnje vaške učiteljice Ane Lavič, je proti večeru odšla iz kuhinje na dvorišče po vodo. Iz odprtega vodnjaka je s pomočjo na dolgi verigi pripete vedrice zajemala vodo. Ker je pa bila vedrica pretežka za slabotno deklico, se je Anica pri ponovnem potisku izvele polno vedrico preveč nagnila nad rob vodnjaka. Izgubila je ravnotežje in padla z glavo naprej v vodnjak. Sosedje so opazili nesrečo in takoj prihiteli na pomoč. Poklicano je bilo tudi orožništvo, nakar so z združenimi močmi pričeli reševati nesrečno deklico. Kmalu se jim je posrečilo potegniti Anico iz vodnjaka, toda bila je že mrtva. Ubogo dekletce je utonilo. Najbrže je med padcem zadela z glavo ob kameniti obod in se onesvestila, ker bi si sicer v plitvi vodi na dnu vodnjaka mogla pomagati in stoji počakati rešitve.

Predsinocnim je zaslila nenadoma Gospodaričeva družina, ki ima ob

Tisti davkoplačevalci, katerih prošnje zaradi davčnih olajšav leže še nerešene v fin. ministrstvu, bodo sedaj morali nemudoma plačati davčne nastanke. Če se morda to ne bo zgodilo, bo samo zasluga »Slov. Narodca« in »Jutrac«, ki sta opozorila javnost na navedena dejstva in zbudila med klerikalci bojazan pred ljudsko sodbo.

»Slovenec« trditve, da je omenjena okrožnica izšla po odredbi nekega načelnika in ne morda na poseben ukaz vlade ali kakga ministra, na stvari ničesar ne izpremeni. Načelniki v ministrstvu ne delajo na svojo roko, ampak po navodilih vlade oz. ministrov. Oni niso odgovorni javnosti, poč ministri in vlada. Kar delajo načelniki, delajo v imenu vlade in ne morda v svojem imenu! Sicer pa »Slovenec«, ki je sprva tajil, da bi bila kakšna okrožnica zaradi ostrjšega iztirjevanja davkov izdana, s tem sedaj sam priznava, da je bila v resnici izdana.

Dr. Koroševci glasilu trdi nadalje, da je okrožnica namenjena samo tistim, ki davkov nočejo plačati. Prav, toda v stvari gre za previsoko odmerjene davke, ki jih davkoplačevalci ne morejo plačati, ker bi bila v nasprotnem slučaju njihova eksistenca uničena. Gre za to, ali bodo davkoplačevalci, ki imajo prekomerno odmerjene davke, pustili toliko časa, da bodo njihove potrebe rešene in da bodo lahko plačali pravilno odmerjene davke? Kakor kaže omenjena okrožnica, ki naglaš, naj se davčni zastanki iztirjajo brez vsakih ozirov, se to ne bo zgodilo.

»Slovenec« pravi: »Kdor je svoje davke plačal, kakor jih mora plačati ogromna večina, oziroma bi jih morali vsi državljani plačevati, temu nobena okrožnica nič mar! Kolika uvidevnost! Naj nam še pove, kaj se bo zgodilo s tistimi davkoplačevalci, ki previsoko odmerjenih davkov ne morejo plačati. Ali jim ne bo zapel boben na podlagi brzojavnega naloga finančnega ministrstva, da se morajo zaostali davki nemudoma in brezobzirno iztirjati?

Opozoriti pa moram še na nekaj. »Slovenec« danes odkrito priznava, da je okrožnica finančnega ministrstva namenjena predvsem prečanskim krajem, ki so zaradi neenakosti davčnih bremen že doslej največ trpeli in še trpe in zaradi česar je prišlo v prvi vrsti tudi do ustanovitve KDK. »Slovenec« namreč piše: »Če se časopisje SDS in KDK razburja zaradi tega, ker je KDK v Zagrebu sklenila, da ne priznava nobenih finančnih odredov vlade, potem se razburja po pravici, kajti čisto gotovo je, da bodo davke plačevali tudi pristaši KDK, ki vsled protidržavnih sklepov svoje stranke tega niso nameravali. In za te je okrožnica predvsem namenjena.«

Torej »Slovenec« opravičuje navijanje davčnega vijaka z upravičenostjo borbe proti prečanskim krajem, ki so v davčnem oziru že itak preobremenjeni!

Kar se pa tiče sklepov KDK v Zagrebu, navajamo, da se dotični sklep glasi: »Okrajna Narodna skupščina, sklicana na zgodovinski dan 1. avgusta 1928 v Beogradu, ni pooblaščen sprejemati sklepov za celo državo. Vse sklepe, ki bi bili sprejeti, zlasti pa finančne obveznosti, ki bi jih naložili narodu, proglašamo za nedovoljene in neobvezne za prebivalstvo prečanskih krajev, ki ga predstavljamo, in za hrvatski narod se posebej.«

Iz »Slovenčev« pisave bi sledilo, da bodo odslej davčni uradi ocenjevali davkoplačevalce po pripadnosti k političnim strankam. Mogoče je vse, toda kako bodo to dosledno izvedli, je drugo vprašanje. Mislimo, da bodo prizadeji za najnovejšo okrožnico finančnega ministrstva tudi pristaši klerikalne stranke, ki jih davčni vijak prav nič manj ne pritiska kakor pristaše drugih strank.

Klerikalni zagovor navijanja davčnega vijaka v prečanskih krajih jasno dokazuje vso pogubnost klerikalne davčne politike. Namesto da bi se SLS postavila na stran KDK za enakost davčnih bremen, še vneto zagovarja povečano izžemanje prečanskih krajev. Zasljepljenost klerikalnih voditeljev je res brezmerna.

Savi v Zagrebu zgrajeno lastno javno kopališče in tam tudi prebiva, med večerjo nenadno klice na pomoč. Čez, da je nekdo skočil v vodo. Takoj sta odhitela brata Gospodarič v vodi in odvezala rešilni čoln, ki je priznan kot najhitrejši med vsemi savskimi čolni. S svetilko na konici je drsel čoln z neverjetno brzino proti kraju, od koder se je slišalo klicanje nočnega čuvaja. Toda ko sta priveslala Gospodariča do bagera, jima je čuvaj pojasnil, da je nekdo malo prej skočil v vodo in da ga je Sava takoj odnesla naprej. Noč je bila temna. Brata sta veslala kakih 50 metrov navzdol po struji, vendar zaman. Že sta se hotela vrniti, kar nenkrat sta pa zaslišala v neposredni bližini pritažene vzdihljaje. Starejši brat je obrnil čoln s tako silo, da je ugasnila luč. Zato je bilo iskanje še bolj težko. Toda že v naslednjem trenutku je drugi brat potegnil iz vode precej lahko truplo, v katerem je spoznal žensko. Položil jo je v čoln, nakar je neznanca z boleštnim glasom izpregovorila: »Pustite me, zakaj me vlečete ven, ko pa ne morem živeti!« Takoj nato pa se je onesvestila in se ni prebudila.

hudila vse dotlej, ko so jo prenesli iz čolna v Gospodaričev stanovanje. Ko se je okrepčala z močno črno kavo, je izpovedala, da je sirota brez staršev, ki so ji umrli, ko je bila stara komaj 7 let. Dosedaj je živela pri svojem botru, vendar skrajno slabo in v velikem pomanjkanju. Deklica je še zelo mlada in prava lepota. Ko se je okrepčala, sirota ves dan ni pokusila niti kosčka kruha, so jo odvedli na policijsko ravnateljstvo, kjer so sestavili zapisnik. Gotovo se bo našel kak dober, usmiljen človek, ki se bo pobrigal za bodočnost nesrečnega dekleta. Brata Gospodarič sta že poprej enkrat rešila nekega nezvestnega kopalca iz savskih valov.

Že v četrtek zjutraj je izbruhnil v ogromnem gozdnem kompleksu Jelina pri vasi Kutjevo v Slavoniji katastrofalni gozdni požar, ki je kmalu zajel večino gozda. Zanele so ga iskre, ki jih je prinesel veter ali iz mimovozečega vlaka ali pa iz kakšnega bližnjega tovarniškega dimnika. Do večera popoldne je ogenj uničil okrog 80 oralo starega, doraslega gozda, zrelega za takojšnje sekanje. Gasilna dela so radi velike, dolgotrajne suše in radi neznoznane vročine preteklih dni izredno otežkočena. Ognjeni zublji nadaljujejo svoje grozno, pogubno delovanje v smeri proti dragoceni gozdovini. Vse tatarske tovarne v Našicah. Vodstvo varne poskuša z vsemi sredstvi omejiti požar in obvarovati neizmerne množice prvovrstnega lesa sigurne pogube. Orožništvo je prisililo vse okoliške kmete, da sodelujejo pri gašenju. Škoda, ki jo je požar povzročil do večerajšnega večera, je cenjena že sedaj na več milijonov Dni. Požar se še vedno z vso silo širi.

V Malem Bajmoku, majhni vasi pri Subotici, se je odigrala v noči od četrta na petek strašna rodbinska tragedija, o kakršni je le redko slišati ali čitati. 36-letni zidarski mojster Anton Pajdušič živi že nekaj mesecev ločen od svoje žene. Pri sebi je imel troje otrok v starosti 4, 3 in 2 let. Te dni je sklenil, da bo zastopil vse tri otroke in se bo nato dal ločiti od svoje žene. To pa z namenom, da bi se po ločitvi poročil z neko 18-letno deklico, s katero je imel že delj časa ljubavno razmerje. Mladenka mu je nekoč obljubila, da se bo preselila k njemu samo, če bo na ta ali oni način odstranil otroke. V četrtek zvečer se je Pajdušič vrnil z dela domov in prinesel v zavrtu večjo množico luga, ki ga je raztopil v skledi vode. Ker so otroci že spali, je tudi sam legel k počitku. Okrog 3. zjutraj pa je vstal in zbudil tudi otroke. Dal je pitu lugovno raztopino vsem trem po vrsti. Ko so otroci izpili večjo količino smrtonosne pijače in se jim je pričela upirati, jim je zverinski oče izlil ostanek luga v oči, manjšo množico pa je izpil tudi sam. Otročki so kmalu padli v globoko nezavest. Čez dobro uro so se pa zopet zbudili in pričeli obupno jokati. Pretresujoč jok je prebudil sosedje, ki so napol obločeni prihiteli pogledat, kaj se je zgodilo. Ko so spoznali strašno položaj, v katerem so se ubogi otroci nahajali, so takoj obvestili oblasti. Najmanjši otrok, dveletni deček, je bil na mestu mrtve. Starejša otroka so prepeljali nemudoma v subotičko bolnico, vendar je 3-letna deklica takoj po prevozu umrla. Zdravniki tudi o najstarejšem dečku dvomijo, da bi ostal pri življenju. Nečloveški oče je bil takoj aretiran in je pri zaslišanju izjavil, da je storil svoje strašno dejanje zato, ker tako ni mogel več živeti in ker mu je v zadnjem času vedno primanjkovalo denarja. Njegova žena pa vztraja pri navedenem vzroku strašne tragedije.

Pred dnevi je vrgla Sava pri beograjskem predmestju Čukarici na breg truplo neke starejše ženske, katere identitete še do danes niso mogli ugotoviti. Očividno gre za samomor. Truplo je bilo oblečeno v prav okusno in moderno obleko, kar dokazuje poleg finega perila, da prinada samomortilka kakih boljši družini. Pri utopleniki niso našli ničesar drugega, kar bi moglo policiji pokazati pravo sled pri izsleditvi imena in ugotovitvi identitete, kakor edino le črno usnjato ročno torbico, v kateri je bil na odtrganem kosu časopisa napisan sledeči naslov: »Jovanica Crvenčanin, Sarajevska ulica br. 3«. Policija je že mislila, da je ugotovila, kdo je utoplenka, pa se je zmotila. Ko so prispeli kriminalni uradniki v hišo številka 3 v Sarajevski ulici, so od hišnih prebivalcev presenečeni zvedeli, da v tej hiši še nikdar ni stanovala kakšna ženska pod tem imenom. To izjavo je potrdil tudi centralni prijavni urad. Policija je uvedla obširne poizvedbe na vse strani države. Utoplenka je imela oblečeno precej dragoceno obleko, na glavi pa je imela črn klobuk, okrašen s črnim svilnenim trakom in s srebrno zaponko. Lase je imela dolge, semter-prijetele s sivimi in izgleda približno 40 let stara. Po komisijskem ogledu so jo pokopali na beograjskem pokopališču.

★

Pes in redar. Tuja dohiti na izprehodu po parku redar in ga nahruli: — Kaj ne znate čitati. Saj je pred parkom svarilo, da psov ni dovoljeno voditi po njem. — Tuje se obrne in vidi, da teče za njim psiček. — To ni moj pes. — Saj hodi za vami. — Tudi vi hodite za menoj, pa niste moj sorodnik.

Sokol

VI. pokrajinski zlet JSS v Skoplju

Včeraj se je mudil v Ljubljani starosta skopljanske župe polkovnik brat T. Zivković, ki je imel sestanek z načelnikom JSS dr. V. Murnikom glede tehnične organizacije zleta, popoldne ob 5. pa se je vršila seja starešinstva JSS, na kateri je referiral brat Zivković o pripravi skopljanske župe odnosno zletnega odbora za pokrajinski zlet v Skoplju. Poročal je, da so priprave za ta zlet v najlepšem redu in je upati na najboljši uspeh.

Pokrajinski zlet v Skoplju se bo vršil 5., 6., 7., 8. in 9. septembra. Organizacija zleta, ki je bil pripravljen za Vidovdan, ostane v veljavi za zlet v septembru. Isto tako je ostalo število prijavljenih članov poednih žup kot osnova za organizacijo septembarskega zleta. Na zlet pridejo tudi češkoslovaški poljski, ruski in lužičko-srbski Sokoli v številu, ki je bilo prijavljeno za Vidovdanske zlet. Zaključek TO JSS, da mora poslati vsaka župa določeno število telovadcev in telovadk na zlet, ostane še dalje v veljavi.

Starešinstvo župe v Skoplju je izdalo za zlet knjižico »Upustva«, ki stane 5 Din in ki naj si jo nabavi vsak udeleženec skopljanskega zleta ter jo skrbno prečita. Program zleta je sledeči:

5. sept.: Prihod Sokolstva, namestitev Zvečer na dvorišču Sokolskega doma ob 21. Svečana akademija amsterdamske vrste.

6. sept.: Skušnje na zletišču, ob 11. povorka in otvoritev Sokolskega doma. Popoldne ob 15.30 javna telovadba, zvečer ob 21. akademija društev jugoslovenskega Sokolstva.

7. sept.: Rano zjutraj odhod posebnih vlakov na Kosovo polje do postaje Obilič, od tu peš do kosovskega spomenika. Na Kosovem polju bo proslavilo Sokolstvo 10-letnico proboja na Solunski fronti in 10-letnico osvobodjenja in ujedinjenja. Zaobljuba Sokolstva: državi, kralju, narodu in Slovanstvu pred Kosovskim spomenikom ob navzočnosti Nj. V. kralja. — Prikaz Kosovske večerje po članih gledališča iz Skopja. Javna telovadba Sokolov. Prikaz Kosovske bitke: izvajajo štirje polki pešadije in en polk konjenice pod poveljstvom divizijske oblasti iz Prištine. Odkritje spominke plošče. Zvečer vrnitev v Skopje.

8. sept.: Izleti po Južni Srbiji. Obiski društev ozir. žup sokolskim društvom v Južni Srbiji.

9. sept.: Konec prireditve pokrajinskega zleta v Skoplju.

Na zlet v Skopje se bo potovalo v civilni obleki, pred prihodom v Skopje pa se vsak preobleče v sokolski kroj. Zleteti je, da pridejo oni, ki nimajo sokolskega kroja, v narodnih nošah.

Nadaljnja pojasnila za to največjo prireditev jugoslovenskega Sokolstva v letošnjem letu bomo priobčili naknadno.

— Sokol I. snuje v okviru svojega prosvetnega odbora dramskega odseka. S skupnjami se prične koncem avgusta. Opozarjamo vse članstvo in vse prijatelje Sokolstva na to novo panogo društvenega prosvetnega in izobraževalnega dela, da se prijavijo vsi, ki čutijo resno veselje in sposobnost do diletanseke dramske umetnosti, v društveni pisarni med 16. do 19. uro. Strokovno vodstvo je iz prijaznosti za začetek prevzel g. prof. Šest, kar nam nudi jamstvo za ugoden uspeh. S tem je Sokol I. na Taboru zaokrožil prosvet. društveno organizacijo: redna predavanja jeseni in pozimi za člane in naraščaj, strokovna in javna ljudska knjižnica, izleti, poučne in vzgojne narave, pevski odsek, marionetne predstave za mladino, orkester in godba na j. h. h. h. Radi dela v dramskem odseku ne sme trpeti delo v drugih panogah društvenega življenja. Prosvetno in vzgojno delo je v Sokolstvu po njegovem temeljnem programu enako važno kot telesna vzgoja, zato pomagaj vsakdo dograditi in podpreti notranjo duhovno zgradbo Sokola I. na Taboru! — O d b o r.

— Bratje in sestre! Jutri, v neveljo, dne 19. t. m. priredi Sokolsko društvo v Domu železnih svoj društveni javni nastop, združen z delnim župnim zletom. Naša dolžnost je, da posejmo to marljivo društvo v čim večjem številu Zbiralnišče članstva v kraju na glavnem potu pred odhodom vlaka ob 11. ur. Zlaval! — Odbor Ljubljanskega Sokola

— Ljubljanski Sokol naznanja, da prične prihoditi teden z redno telovadbo moškega in ženskega naraščaja in sicer za moški naraščaj v ponedeljek in petek od četrta na 7. do pol. 8. ure; za ženski naraščaj pa ob torkih in sobotah od četrta na 7. do pol. 8. Telovadba moške in ženske dece prične začetkom septembra. Dan objavimo pravčasno. — Prednajaški zbor.

— Sokol I. naznanja svojemu članstvu in naraščaju, da je preminula v Sarajevu naša naraščajnica Ema Smersu. Naše društvo je zopet utrpelo izgubo ene najmlajših, ki je bila pri sokolskem delu vedno med prvimi. Zato ji ohranimo časten in trajen sponim. Zdravo! — Odbor.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejši

Beleznica

Koledar.

Sobota, 18. avgusta 1928. Katoličani: Helena, Jelena, Branislava; pravoslavni: 5. avgusta: Evsignije.

Nedelja, 19. avgusta 1928. Katoličani: Ludvik; pravoslavni: 6. avgusta: Preobrazenje Gospodinjov.

Prireditve.

Ljudski kino (Matica): Lucrezia Borgia. Kino ideal: Človek, ne jezi se!

Dožurne lekarne.

Danes in jutri: Bohinec, Rimska cesta in Leustek, Resljeva cesta.

Splošna pogrebna bratovščina

Motto:

Car Nikolaj izdal manifest: mrtvim svobodo, živim arest.

V naši mili očetnji se vse blago dejno razvija in smo lahko jako zadovoljni, da je na najvišjem mestu toliko razumevanja za javni blagor. Za Punišo Račiča že zbirajo dobrodelni fond, da mu ne bo treba v arestu otčevati ričeta. Če bi se pa pripetilo, da bi mu zadržali »štrik« za vrat, kar bi bila vnebovpijoča krivica, bo pokopan na državne stroške in vlada slovenskega premijerja pojde korporativno za pogrebom. Sploh se pogrebi na državne stroške pod vlado četverovprežne koalicije razveseljivo množe. Vse služne može pokopajo na državne stroške in tudi komisija, ki je oni dan med preizkušanjem premoga z lokomotivo vred eksplodirala, bo deležna tega blagra.

Pepe iz uredništva pravi, da bi kazalo vlado slovenskega premijerja rekonstruirati in ji tudi javno priznati značaj splošne pogrebne bratovščine. Za žive itak ne skrbi, ker nima budžeta, naj pa vsaj mrtvim pokaže, da stori vse, kar je v njenih močeh. Zastran pogrebom na državne stroške da ne bo nikoli vzadregi, kajti bo treba kmalu položiti k večnemu počitku vse kronске vpojke in sploh vse za očetnjavo zaslužne može. Pogrebne obrede pa lahko opravi kar v lastni režiji, saj je slovenski premijer obenem tudi dušni pastir. Tako bo domovina rešena in Bosna mirna. Za pogreb na državne stroške se priporoča tudi Pepe iz uredništva.

Sport

— Ilirija : Slavija. Juniorski semifinale danes ob 17.45. V semifinale za prehodni pokal SK Ilirije sta se priborila juniorski moštva Ilirije in Slavije, ki igrata med seboj danes, v soboto ob 17.45 na igrišču Ilirij pod vodstvom sav. sodnika g. Šetine. Zmagovalec bo igra jutri v Mariboru in prihodno nedeljo v Ljubljani odločilni dve tekmi za prehodno posest razpisane pokala. V dosedanjih izločitelnih tekmah sta današnja tekme dosegla naslednje rezultate: Ilirija proti Marsu 5 : 0, proti Reki 2 : 1; Slavija proti Savici 5 : 0, proti Mladiki 3 : 0. Ob ugodnem vremenu se vrši ob 16.30 predtekma med II. juniorskim moštvom Ilirije in juniorji Mladike. Glavni tekma Ilirija : Slavija se vrši ob vsakem vremenu.

— Ljubljana : Maribor. Medmestna tekma 19. t. m. v Ljubljani. Na sportnem prostoru SK Ilirije se sestane jutri ob 17.30 na ometna reprezentančna tekmaljubljana in Maribor, da po skoro enoletnem presledku zopet merita svoje moči. Tekma obeta odlični šport ter se pridobi na znanosti, ker bo odločala o enem od sestavi naše podsavezne reprezentance proti Subotici. 26. t. m. se kakor znano sreča LNP s Subot. NP v tekmovalju za prehodni pokal JNSA. Zadnja medmestna tekma Ljubljana : Maribor se je šila jeseni v Mariboru. Končala je s siurno zmago mariborskega moštva v razmerju 4 : 3. Jedro mariborskega moštva tvori I. SSK Maribor; točna sestava nam ta hip še ni znana. Ljubljanski team nastopi skoro gotovo v naslednji sestavi: Kreč—Pleš, Veroček—Zemljak, Dekleva, Košenina—Jug, Šiška, Cirovič, Erman, Uršič.

— Zmaga Ilirije v Smederevu. Tudi četrto tekmo je Ilirija odločila v svojo korist. Družina je zmagala nad klubom Smederevac v razmerju 12 : 5. Tekmi je prisotvovalo nad 500 gledalcev, kar je za ta mošnje pri čim izredno veliko.

— Grafika (Ljubljana) v Mariboru. V nedeljo igra Grafika iz Ljubljane v Mariboru proti tamošnjim Zelezničarjem.

— Rapid v Celovcu. Mariborski Rapid igra prihodno nedeljo v Celovcu proti tamošnjemu KAC.

— Graški Sturm v Mariboru. Graški Sturm igra 25. in 26. t. m. v Mariboru. Prvi dan nastopi proti Rapidu, drugi dan pa gostuje proti Mariboru.

— Beljačani v Mariboru. Beljaški sportni klub »Villache« igra 2. septembra v Mariboru proti SSK Mariboru.

— Velika kolesarska sportna prireditve dne 2. septembra 1928 na sportnem prostoru SK Ilirija pri gorenskem kolodvoru. Popoldne ob pol 14. uri zbirališče na Sv. Jakoba trgu in skupni pohod z godbo na prireditveni prostor. Spored dirk: 1. Pozdravni krog vseh sodelovalcev. 2. Dirka seniorjev (2 kroga). 3. Damska dirka (2 kroga). 4. Dirka juniorjev »Save« (5 krogov). 5. Invalidska dirka (3 kroge). 6. Dirka Zveze kolesarskih društev (10 krogov). 7. Dirka naraščaja z enim kolesom (2 kroga). 8. Glavna dirka »Save« (15 krogov). 9. Medklubska dirka (pravico startati imajo vsi verificirani vozači Kol. Saveza (15 krogov). Prijavnina dirkačev za vse točke 10 dinarjev. Začetek ob 15. uri. Po zaključku sporeda se vrši zbiranje srečanja za dragocena darila. Vstopnina: stojišče 5 Din, otroci 2 Din, sedeži 10 Din, sedeži na tribuni 15 Din. Blagajna na sportnem prostoru se odpre ob 14. uri.

Darujte za pogorelec v Gornjem Jezeru!

Kaj nam obeta naša Talija v novi sezoni

Zanimive izjave ravnatelja drame g. Pavla Golie o repertoarju v prihodnji sezoni in o splošnem položaju našega gledališča. — Novi upravnik bo imel obilo hvaležnega dela.

Ravnatelj naše drame, g. Pavel Golia, se je vrnil z bolezenskega dopusta ter je zopet prevzel svoje posle. Naš poročevalec, ki ga je obiskal v gledališču, mu je postavil več aktualnih vprašanj ter prejel nekaj prav izčrpnih odgovorov. V naslednjem prinašamo vsebino razgovora med ravnateljem Golio in našim poročevalcem.

— Kaj nameravate igrati v bodoči sezoni?

»Sezono bomo otvorili s Shakespearjevo tragedijo »Romeo in Julija« v Cankarjevem prevodu. Romea študira g. Jean, Julijo pa ga. Sarčičeva in gđ. Vida Juvanova. Naslednja predstava bo Cankarjevo »Pohujšanje v dolini Setflorejski« v popolnoma novi zasedbi, režiji in inscenaciji. Poleg izmenjanih dveh del pripravljajo še kitajsko dramo »Krog s kredo«, ki jo je za oder priredil t. dni umrl nemški pesnik Klaunder, ter dve zabavni komediji »Kukuli« in »Noblova nagrada«. Od močnejših del, ki jih nameravamo vprijeti v sezoni, naj omenim predvsem Goethejevega »Fausta« in Büchnerjevo »Dantonovo smrt«. Stotimico rojstva Tolstega bo priložilo gledališče za vprijetitvijo njegove drame »Živi mrtveci«. Od domačih pisateljev sta predložila do sedaj svoja dela le hrvatski dramatik g. Begović in naš rojak g. Leskovec, čigar učinkovita drama »Dva bregova« je posetnikom dramskega gledališča gotovo še v dobrem spominu. Begovićev »Pustolov pred vratima« je že sprejel v repertoar na načrt, o Leskoveci drami »Kraljična Haris« končna odločitev še ni padla. Obsejnejši repertoar na načrt bo objavila pred začetkom sezone uprava oficijelno.

— Kakšno je zdaj stanje v upravi in kakšno razpoloženje članov? Se g. Kregar še vrne?

Upraviški posle vrši g. Oton Župančič. Splošno prevladuje prepričanje, da se g. Kregar na položaj ne povrne več ter da bo g. Oton Župančič definitivno imenovan za upravnika. To bi bilo tudi edino pravilno. S tem bi se končno sprejel princip, naj pri imenovanju upravnika Narodnega gledališča odločujeta samo — znanje in sposobnost. Neopojljivo je, kako je bilo sploh mogoče, da je bila na visoko mesto vrhovnega šefa slovenskega Narodnega gledališča imenovana oseba, ki sta ji gledališče in umetnost povsem tuji.

Člani so že od 8. avgusta dalje zaposleni ter imajo skušnje dopolne, popoldne in zvečer. Razpoloženje med njimi je kljub veliki zaposlenosti dobro.

— Ali bodo kakšne personalne izpremembe članstvu drame? Kakšno je razmerje drame do ostalih panog gledališča?

»Izpremembe ne bo, vsaj važnejših ne. Personalne izpremembe so postale dandanašnji v drami itak le posledica redukcij, ki so v zadnjih časih na dnevnem redu ter groze, da bodo uničile že tako zelo okrajnani ansambl. Dramski ansambl bi bil potreben izpolnitve in povečanja, da bi lahko vršil svoje misije kot Narodno gledališče, to je, da bi lahko prirejal istočasno predstave v Ljubljani in še v enem ali dveh mestih Slovenije, ki bi se seveda menjavala tako, da bi bili od časa do časa vsi večji kraji Slovenije deležni ter državne blagodat. Saj zmisel gledališča, ki ga podpira država, odnosno davkoplačevalci, je ravno ta, da postane dostopno najširšim slojem ter da s svojim premišljenim repertoarjem in umetniško igro aktivno sodeluje pri velikem delu narodne prosvete. Zato je v prvi vrsti polklicana drama — kot najbližji umetniški izraz sodobne ljudske miselnosti. Tega poslanstva naše drame se seveda nobena dosedanjih državni uprav ni zavedala. Nasprotno, skoro vse so smatralo dramo le kot nekaj neprijetnega, toda neizogiben privesek ter so jo s polnim neumevanjem ovirale v razvoju in razmahu. Če je vzel temu dosledno današnje umetniško višino, gre zasluga za to izključno le — izredni marljivosti in žilavosti našega dramskega ansambla. Ravnotako je izključno krivda dolgotrajnega zastavljanja drame, da tava danes tako veliko število nadarjenih dramskih igralcev brez angažmana okrog. Napak, ki so se tekom več kot osem let začele v organizem državnega gledališča ter s časom pridobile celo videz nekake dozdevne pravilnosti, nihče ne bo odpravil preko noči. Potrebno pa je, da jih pozna vsi, ki jim je sploh naša drama na srcu. Krog naših prijateljev se širi od sezone do sezone. Prijatelji, vsi na krovi! In če bo potrebno, vsi na barikadi, da vrnemo naši drami pravice, ki ji gredo.

Personalnih izprememb torej zategadelj ne bo v drami, ker za dramo ni sredstev na razpolago. Zakaj jih ni na razpolago? S tem prideva k drugemu delu našega vprašanja. Za dramo zato ni sredstev, ker jih ostale panoge gledališča, opera, opereta in balet preveč porabijo. Tu smo pri najusodnejši in najbolj pogubni napaki dosedanjih državni uprav. Upravniki, v splošnem gledališki nestrokovnjaki in umetniki, so pod vplivom gledaliških, pa tudi izven gledaliških ljudi forsirali zdaj to, zdaj ono panogo — opero, opereto ali pa balet, le drama nikdar. Drama je bila vedno samo plačnica za vse. Ta praksa je dovedla tako daleč da danes od celokupne državne subvencije po mojem mnenju na dramo ne odpade niti celih 15%. V tej niti 15% je zapopadeno tudi razmerje drame do ostalih panog gledališča. Mislim, da govorim v imenu vseh dramskih članov, če izjavim: »Vsi smo iskreni prijatelji opere, toda njeni uspehi naj ne gredo na naš račun.«

Če torej hočemo, da postanejo odnosi med dramo in ostalimi panogami gledališča pravični, je neobhodno potrebno, da napravimo ključ, po katerem bomo delili subvencijo med dramo, opero itd. Z ozirom

na velike naloge, ki jih ima drama kot ljudska umetnost in z ozirom na dragi operni aparat, mislim, da bi bilo pravilno razmerje — 40% in 60%. Pozabiti ne smemo, da je drama predvsem gledališče za duševnega in ročnega delavca, opera pa bolj zbirališče premožnih slojev. Predlagana razdelitev budžeta bi omogočila razširjenje in poglobitev dramskega ansambla ter splošno znižanje cen v drami, med tem ko bi morala opera, še bolj pa opereta cene povišati. Drame cene naj bodo tako nizke, da predstave lahko vsakdo, tudi najbедnejši poseja. Opera, predvsem pa opereta in balet, so razkošje. Plačajo naj jih oni, ki jih potrebujejo in imajo sredstva za to.

Če govorim o razmerju drame do ostalih panog gledališča, ne morem prevzeti operete, ki je največja škodljivka drame in po mojem mnenju tudi celokupnega gledališča. Govorim seveda o ultrabanalni opereti, ki jo goje zadnja leta. Lepa opereta naj bi se seveda gojila poleg opere, kakor komedija poleg drame!

Največ škoduje opereta drami zato, ker jo ovira v njenem notranjem poslovanju in v razvoju njenega tedenskega repertoarja. V opereti so stalno zaposleni dramski člani. Saj je celo prvi operetni tenorist član drame. Ker se vrše skušnje istočasno v drami in operi, zato v operi, odnosno v opereti zaposlenih dramskih članov ni na dramske skušnje in s tem je ovirana preciznost in točnost internega dela. V tedenskem repertoarju reflektira opereta na sobote, na nedeljske popoldneve in večere ter kvečjemu še na kak večer sredi tedna. Ker je v opereti zaposlenih toliko dramskih igralcev (Peček, Povhe, Drenovec, Rakarjeva, Balatkova itd., v operi pa ga. Medvedova), mnogo dramskih del, večjih najbolj učinkovitih, ni mogoče igrati istočasno v dramskem gledališču, ko se vrši o opernem gledališču operetna predstava. Tako mora zelo pogostokrat igrati drama v nedeljo, ko je pričakovati obilnega obiska, neučinkovite stvari, učinkovite stvari pa, ki bi v nedeljo napolnile hišo, mora igrati v ponedeljek, ko noben človek ne gre v gledališče ali pa kak drug, za obisk neugoden dan. S tem je oviran razvoj dramskega tedenskega repertoarja in onemogočeno vsako uspešno delo v drami. Naslednja težava — so cene. Dasiravno zahteva opereta z dragoceno opremo in sploh velikimi stroški mnogo od skupnega gledališkega budžeta, je vstopnina razmeroma zelo nizka in v mnogih slučajih le za par dinarjev višja od dramske vstopnine. Banalni in sentimentalni ton operete prija razsodni publiki in jasno je, da ima opereta uspeh in da njen uspeh zelo, zelo škoduje tako drami kakor operi. Uprava goji na svojih državnih prsih gada. Meni je marsikaj umljivo, ampak opereta in sicer banalna »cugopereta« z državno subvencijo in v državnem gledališču kot ljudska predstava po globoko znižanih cenah — to mi je neumljivo. Tako je razmerje drame do ostalih panog gledališča.

— Podržavljene opere so torej zakrivil, da so se na račun in škodo drame bolj bohotno razvile druge panoge gledališča? Je imela drama pred podržavljenjem ugodnejše pogoje za svoj razvoj?

»Seveda! Prve, res ugodne pogoje za uspešen razvoj — tega ne smemo in tudi ne bomo nikdar pozabili — je dal slovenski drami slovenski gledališki konsorcij. Preskrbel ji je lasten dom, sedanje dramsko gledališče v popolno in izključno uporabo, dal ji je popolnoma neodvisen, to je samo za delo v drami določen, dosti velik in delasposoben ansambl. Takrat so se obetali slovenskemu gledališču res lepi časi. Zlasti glede drame moram na tem mestu ugotoviti, da poslednje nobena uprava ni imela za njo toliko razumevanja in toliko srca kot slovenski gledališki konsorcij. Člani drame in prijatelji drame tega ne bodo nikoli pozabili. Konsorcij je strokovnjaško vodil finance gledališča, drame in opere, pospeševal v drami in operi čim višjo umetniško smer ter ostal pri vsem tem nedvomno poslednja uprava gledališča, ki je brez državne podpore subvencije vodila svoje delo s sufitom. Seveda na tem mestu ne smem zamaščati, da so poleg strokovnega vodstva financ k temu pripomogle tudi ugodne razmere tik po prevratu, predvsem skoro splošna obilica denarja, potreba po gledališču, ki ga je vojna doba skoro popolnoma uničila itd.

Ze zgoraj sem omenil, da je dal konsorcij drami lasten dom in popolnoma samostojen, od opere in od operete popolnoma neodvisen ansambl. Konsorcij ni bilo treba mnogo dokazovati, da isti ljudje ne morejo nastopati istočasno pri dveh različnih predstavah ali skušnjah, ter je najprej osvobodil dramske igralce poslov v opereti, v sezoni 1919/20 pa opereto kratkoma odpravil. Takrat danes modernega, ultrabanalnega, v svoji sentimentalnosti kot v svoji prečernosti odurnega in zlaganega tipa operete še ni bilo. Ta vrsta je začela poganjati šele pod ugodnim tlakom povojne atmosfere sredi veseljaškega Dunaja ter od tamkaj »zavojevala ves svet«, seveda tudi ljubljansko shimmy-generacijo z njenimi tetkami in strčki, mamkami, papani in služkinjami. Tem vije cenimo konzorcijske sklepe, da je to, po večini nemarno sorto, ki kviri okus in odvaja gledališko publiko od gledališča, postavil na cesto. Pogrešal je ni nihče. Tudi najbolj vneti pristaši bebastih situacij in dvomne šale so si molče mimo tega dajstva ter odselej posečali opero in dramo. Podržavljena uprava je le velike pridobitve slovenskega gledališkega konsorcija zapravila in danes smo v tem ožiru skoraj do tam, kjer smo bili pred konzorcijem. Od nove uprave, ki, žal, še ni imenovana, upravičeno pričakujemo, da bo vrni-

la dramo pozicije, ki jih je imela pod konzorcijem. Vemo, da bo postopala pravično z vsemi panogami gledališča. Zavedamo se tudi, da tam, kjer se je leta in leta kruto grešilo, ni mogoče od danes do jutri uvesti popolnoma novih razmer. Toda strokovnemu znanju in vztrajnemu naporu novega upravnika se bo v kratkem posrečilo tudi to.

Prosveta

Antonin Sova umrl

Komaj je bratski češkoslovaški narod položil k večnemu počitku velikega mojstra češke glasbe Leoša Janačka, že ga je zadel nov hud udarec. V četrtek je umrl v svojem rojstnem kraju v Pacovu veliki mojster čeških pesnikov Antonin Sova, liriki, ki je stal s svojimi deli glasbi najbližje. Pokojni ni bil samo mojster komorne glasbe, posvečen liriki srca, življenja, ljubezni, razočaranja, vere, nade, zvestobe in hrepnenja, marveč se je v svojih himnah in zborovih pesmih povzpel tudi do glasbe, v kateri je zvenelo na tisoče akordov sedanjosti, akordov ljudskih množic, zemlje, njenih mrtvih in še nerojenih. Sova pa ni bil samo liriki. Njegova epična umetnost v stilih stoji na prvem mestu v češki poeziji, pa tudi njegova proza je neprecenljiv dokument čustvovanja, mišljenja in nehanja cele njegove generacije. Kakor Janaček, tako je bil tudi Sova umetnik v najvišjem pomenu besede, kajti umetnost mu je bila vsebina vsega življenja, predmet vseh notranjih bojev za popolnost. Kakor Janaček, tako je tudi on preživljal v svoji umetnosti veliko narodno odgovornost, ker je čutil, da mora biti umetnik živ glas, živo srce in živa vest svoje dobe, svojega naroda in svoje zemlje.

Sova je bil rojen 26. februarja 1864 in je bil torej samo nekaj dni starejši od znamenitega češkega pisatelja J. S. Macharja. Rojen je bil v zapuščenem gradu v mestecu Pacovu, torej v kraju, ki je dal evropski glasbi velikega genija Gustava Mahlerja. Njegov oče je bil učitelj in se je navdušeno pečal z glasbo. Sin je bil že v zgodnji mladosti navdušen violonist. Gimnazijo je študiral v Pisku, kjer je študiral tudi znani liriki Šramek. Po končanih srednješolskih študijah je odpotoval v Prago, kjer je nekaj časa posejal predavnanja na Juridiki fakulteti, potem je pa opustil študije in postal magistratni uradnik. Prva leta je živel kot pravi proletarec in šele pozneje, ko je postalo njegovo ime znano, se je njegov gromotni položaj zboljšal.

Prve njegove pesmi datirajo iz gimnazijskih let in so izšle večinoma v »Svetozoru« pod psevdonimom Ila Georgev. Ta psevdonim si je izposodil pri bolgarskem študentu, ki je študiral v Pisku na gospodarski šoli. Polagoma so nastale zbirke »Realistične sloky«, »Kvety intimnih malad« in »Z meho kraje«. V njih vidimo pravzaprav dvojno notranjo borbo mladega pesnika. Na eni strani se bori sanjavi provincializem z veleumstno realnostjo, na drugi strani pa realnost s svojo čustveno razdvojenostjo. Obenem se pa že oglašajo tendence in socialne kritike. Leta 1896 je izšla za psihologijo takratnega pokolenja in za zgodovino češke lirike zelo važna knjiga »Zlomljena duša«, ki je kmalu zaslovela širom pesnikove domovine. Med njegovimi deli so najbolj znana »Dolina novega kraljestva«, »Se enkrat se vrnilmo«, »Trije spovi današnjega in jutrišnjega dne«, »Lirika ljubezni in življenja«, »Borba in usoda«, »Balada o enem človeku in njegovi radosti«, »Pesnikova pomača«, »Lirični trenutki duše«, »Kolotoč starosti« itd.

Slovenska izalka Nada Obereignerjeva, hči vladnega višjega gozdarskega svetnika v Ljubljani, je absolvirala ljubljansko srednjo šolo z maturo in dunajsko akademijo za glasbo in izralsko umetnost z odličnim uspehom ter je angažirana na Lobe-Theater v Breslau. Nedavno je dunajska akademija v Akademie Theatru z najboljšimi absolventi priredila predstavo Egejeve drame »Wrack«, v kateri je gđ. Obereignerjeva igrala glavno žensko vlogo. »Die Stunde« piše: »Posebno se odlikuje Nada Obereigner, ki podaja glavno figuro strasno, toplo in z globoko pripravitostjo.« Enako piše »Welt-Blatt«, ki poroča tudi o predstavi Wildeove »Salome«, v kateri je bila gđ. Nada »ausgezeichnet«. Tako imamo zopet izvrstno izralko, ki si v tujini pridobi še repertoarja in ritme, naka naj se čim prej uvrsti v ljubljanski ansambl.

Če stanujeta v eni hiši dva Novaka

Ljubljana, 18. avgusta.

Novak je sicer češko ime in je na Češkem razširjeno tako, kakor pri nas Kovač. Kos ali Černe in dr., ali pa morda še bolj. Saj so pri enem zadnjih števil na Češkoslovaškem našli nad 11.000 Novakov. Da pa so Novaki tudi pri nas polnoštevilno zastopani, priča tragikomični dogodek, ki je menda doslej edini v naši kroniki.

V naši gorenski metropoli v Kranju stanujeta v neki hiši dva Novaka. Eden, ki je čevljar, stanuje menda v pritličju, drugi, ki je davčni eksekutor, pa v prvem nadstropju. Čeprav imenska sorodnika, si nista prav nič v »zlahtni« in sta si bila do nedavnega še prav dobra prijatelja.

Do nedavnega, samo dejali. Da, do nedavnega. Sedaj sta namreč sprta. Razdvjil ju je nenavaden slučaj, ki ga je pa pripisali samo naključju. Eksekutorju Novaku je namreč pred dnevi umrla mati, ki je stanovala v Višnji gori. O smrti so znanci ali svoji pokojne Novakove takoj brzojavno obvestili sina v Kranju. Brzojavka se je glasila:

J. Novak. Pridi takoj. Mati je umrla. Toda usoda je napravila kruto šalo. J. Novak pomeni namreč Janez Novak. Tako se je pisal eksekutor. Toda čevljarju je ime Jože. In poštni sel, uverjen, da je pogodil pravo, je brzojavko promptno izročil čevljarju Joži. Ta je brzojavko sprejel in odprl in je bil nemalo začuden, ko je čital kratko in usodno vest, da se je njegova mati preselila v večnost. Storilo se mu je milo, takoj nato pa je ukazal ženi, naj gre h krojaču, odnosno k šivilji in naj da sebi in otrokom umrli žalne obleke. Sam pa je sedel na prvi vlak in se peljal v Ljubljano, kjer je pri nekem cvetličarju naročil prav lep venec z napisom »Zadnji pozdrav — ljubljani materi«.

tako je očistil VIM! Vaše roke!

Ko breztrudno je končano delo Vim je očistil tudi roko Vašo belo.

Ko je vse uredil, je počakal svojce, ki so se pripeljali za njim in vsi skupaj so sedli na dolenja. Njegova mati je namreč doma v Višnji gori. Kdo pa popiše njegovo začuden in presenečenje, ko je prišel domov in našel mater popolnoma čilo in zdravo. Sedela je za mizo in zadovoljno srebrala črno kavo. Ko je že priletela mamiča ugledala svojega sina, se ji je same radosti zjasnil obraz in vsa srečna ga je vprašala: »Pa kaj te je prineslo tako nemadoma? In vsi ste v mašni črni obleki?«

Sin je najprej molčal, nato pa je odkrito priznal, da je prišel na njen pogreb. Seveda se je žalost takoj umaknila veselju, ko se je zadeva pojasnila. Sin je še enkrat pazno prečital brzojavko in šele tedaj je opazil, da je bila oddana v Ljubljani in da je bila pravzaprav namenjena davčnemu eksekutorju.

Seveda je bilo že prepozno, da bi obvestil eksekutorja o smrti njegove matere in tako so go. Novakovo pokopali v Ljubljani, ne da bi sin vedel za njeno smrt.

Čevljar Novak se je že naslednjega dne vrnil v Kranj. Z eksekutorjem sta si takoj skočila v lase. Čevljar se je namreč kapriciral, da mu eksekutor povrne vse stroške, ki jih je imel s »pogrebom«, nasprotno pa je bil eksekutor mnenja, da čevljar nima pravice odpirati njegovih brzojavk in da bi bila njegova dolžnost, obvestiti ga o brzojavki. In dogodilo se je, da sta se bivša prijatelja radi neprijetnega dogodka pošteno sprla in sedaj kuhata jezo drug na drugega, čeprav je bila vse skupaj samo igra usode. Ga. Novakova v Višnji gori bo pa gotovo še dolgo živela, ker so jo že »pokopavali«.

Gospodarstvo

Katere oblasti v državi so pasivne v žitni hrani

Nedavno je poljedelsko ministrstvo izdalo zanimivo bršuro, ki prinaša točne statistične podatke o uporabi žita v naši državi. V zadnji številki službenega »Glasnika« poljedelskega ministrstva so podatki in vsebina omenjene knjiznice izpopolnjeni z zanimivo podrobno strokovno razpravo iz peresa profesorja B. D. Miloševića. Šefa statističnega oddelka poljedelskega ministrstva. Iz te razprave je razvidno, da je za prehrano vsakega posameznega prebivalca naše države potrebno letno povprečno 157 kg krompirja, 97 kg pšenice, 30 kg ječmena, 26 kg rži, 10 kg krompirja in 2 kg ovsa. Vsega skupaj torej odpade na posameznega prebivalca povprečno 322 kg. V naši državi pa glasom statistike niso vsi kraji v stanu, da bi proizvajali potrebno povprečno količino hrane za preživljanje posameznega prebivalca. Take kraje navadno imenujemo pasivne, čeprav je pogosto manjkajoči pridelek žita nadomeščen z bogato in uspešno kulturo drugih živil ali gospodarskega bogastva. Ugotovljeno je, da primanjkuje v razmerju s pridelkom potrebna letna količina žita za prehrano posameznega prebivalca v sledečih oblasteh naše države:

V dubrovniški po 246,2 na osebo, v zetski po 197,2 kg, v ljubljanski 196,5 kg, v uški 192,7 kg, v mostarski 190,6 kg, v mariborski 133,3 kg, v skopljanski 122,4 kg, v splitski 119,7 kg, v vranjski 111,4 kg, v raški 98,5 kg, v sarajevski 75,9 kg, v biholski 69,6 kg, v travniški 66,6 kg, v brezgalniški 66,5 kg, v primorsko-krajski 61,3 kg, v niški 60,6 kg, v zagrebški 45,2 kg, v krševaški 27,0 kg in v kosovski 18,3 kg.

Ker so omenjene oblasti glede pridelka žitne hrane pasivne, morajo svoje potrebe kriti z uvozom žita iz drugih, plodovitejših oblasti, ki pridelujejo več žita, kot ga pa rabijo za kritje domačih potreb. V prvi vrsti prihajajo kot take v poštev sledeče oblasti, v katerih presega pridelok potrebe posameznega prebivalca:

V beograjski oblasti za 979,4 kg, v bački 585,1 kg, v sremski 694,9 kg, v podunavski 650,4 kg, v osješki 377,9 kg, v požarevaški 270,4 kg itd. itd.

Kakor je razvidno iz omenjenih podatkov, ne krijejo plodovitejše oblasti samo potrebe in primanjkljaja pasivnih oblasti, temveč pridelajo v dobrih letih celo velike količine žita za izvoz in za potrebno žitno rezervno. Tako na pr. smatrajo letošnje leto za eno izmed najboljših v povojnih letih. Vse žitne vrste so prav dobro in bogato obrodile, izvzemši koruzo, kateri je precej škodovala prevelika suša tekom poletja in bo koruzni pridelek le srednje dober. V nekaterih pokrajinah je pa sploh ne bo nič. Kar se tiče pšenice in drugega žita, bo od letošnje žetve preostalo za izvoz 50 do 80.000 vagonov, verjetno pa je, da se celo nekaj več, ker cenijo celokupni letošnji pridelek žita v naši državi na 28 do 29 milijonov meterskih stotov. Tako visokega in bogatega žitnega pridelka še nismo imeli po prevratu nobeno leto.

Naraščajoči dohodki monopol-ske uprave

Pred vojno je monopolna uprava vsako leto objavljala točne zaključne račune. V povojnih letih pa to ni bilo mogoče radi neurejenosti v državni upravi in smo šele pred leti prišli do reorganizacije monopol-ske uprave in do točnih letnih računskih zaključkov. Zanimivo je pogledati naraščajoče številke monopolskih dohodkov od leta 1920/21 do leta 1926/27. Navedli bomo v sledečem končne številke čistega dobička v posameznih proračunskih letih:

V letu 1920/21 je znašal čist dobiček monopol-ske uprave 244.869.052 Din v l. 1921/22 je znašal 706.775.619 » v l. 1922/23 je znašal 1.116.533.772 » v l. 1923/24 je bil 1.251.754.333 » v l. 1924/25 je znašal 1.909.648.769 » v l. 1925/26 je dosegel 2.065.356.825 » l. 1926/27 se je dvignil na 2.221.853.467 »

Največje dohodke prinaša državni monopolski blagajni pred vsem tobak, nato pa petrolej. V proračunu splošnih državnih dohodkov tvorijo monopolski dohodki poleg davkov najvažnejšo in najizrazitejšo postavko. Od proračunskega leta 1923/24 dalje dajejo redno milijardne vsote v državno blagajno. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da pomenijo državni monopoli poleg znatne neposredne obtežbe v davki in drugimi javnimi dajatvami posredno še težje breme za naš narod, pred vsem za široko maso, ki je nedvomno glavni konzument monopolskih predmetov. Če je bila naloga monopol-ske uprave v tem, da je izbila čim višji čist dobiček za državno blagajno, potem se ji je to v polni meri posrečilo. Ta uspeh najbolj jasno dokazuje milijardne vsote zadnjih let. Toda vsi znaki kažejo, da za državo ni ravno najbolj koristno in priporočljivo, da tako zelo računa na čim višje monopol-ske dohodke, kajti racionalna finančna politika vedno stremi za tem, da zniža zlasti posredno obtežitev ljudstva na čimbolj znošno mero. Toda dosedanja praksa monopol-ske uprave je pokazala ravno nasprotno.

— Dobave. Strojni oddelki direktorije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede dobave lesenih kadi. — Direktorija državne rudnika v Brezi sprejema do 27. t. m. ponudbe glede dobave 3000 kg trauh žebelj in 500 kg bencina. — Direktorija državne rudnika v Velenju sprejema do 3. septembra ponudbe glede dobave keramičnih plošč. — Dne 1. septembra se bo vršila pri direktoriji železnice v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave raznega lesa. Pogoji so na vpisnici pri gradbenem oddelku te direktorije.

— Prodaje. Dne 3. in 4. septembra se bo vršila pri dravski artiljerijski policijski v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje starih avtomobilov in avtomobilskih delov. Pogoji so na vpisnici v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Ponočniki. — Stojte! Moram vas zapisati ker o polnoči tulite po mestu. Domov se hodi tiho. — Saj ne gremo domov, gospod stražnik. Namenjeni smo v drugo gostilno.

Dnevne vesti.

10letnica slovenskih dni v Ljubljani. Včeraj je minulo 10 let, odkar so se zbrali v beli Ljubljani zastopniki Čehoslovakov, Jugoslovenov in Poljakov k posvetovanju o kulturnem, gospodarskem in političnem sodelovanju slovenskih narodov v habsburški monarhiji. O ustavi Jugoslavije, Češkoslovaške in Poljske je referiral dr. Glombinski, o političnem položaju in o politiki združenih delegacij posl. Klofač, o gospodarskih in kulturnih stikih med jugoslovenskim, češkim in poljskim narodom pa dr. Verstovšek. Na teh posvetovanjih je bil dosežen v vseh važnejših problemih popoln sporazum. Ustanovljen je bil slovenski Narodni svet kot prvi korak k poznejšemu Narodnemu svetu v Zagrebu in ujedinenju vseh jugoslovenskih dežel. Tako je bil v Ljubljani zadan avstro-ogrski monarhiji nov hud udarec. Seveda takrat nihče ni mislil, da bo čez deset let slovenska vzajemnost med Srbi, Hrvatji in Slovenci napredovala tako daleč, da se bodo pobjali.

— **Odlični gost v Zagrebu.** Včeraj popoldne je prišel iz Beograda v Zagreb generalni tajnik federacije abstinentnih društev v Ameriki Harry Wagner. Na potovanju iz Beograda v Amsterdam se je ustavil v Zagrebu. V Amsterdamu se prične 22. t. m. XX. mednarodni abstinentni kongres. V Zagrebu so sprejeli odličnega predstavnika abstinentnega pokreta zastopnika abstinentnega saveza in mu razkazali mesto.

— **Iz poštne službe.** V višjo skupino je pomaknjen pri pošti Ljubljana I. uradnik Franc Pipan.

— **V naše državljanstvo so sprejeti:** Učiteljica iz Čateja Otilija Pivk, Bogomir Troha iz Ljubljane in Magdalena Komrak iz Maribora.

— **Kongres Ferijalnega saveza.** Danes je bil odprt v Zemunu VII. kongres Ferijalnega saveza, ki bo trajal štiri dni.

— **Redukcija v ministrstvu za šume in rudnike.** V ministrstvu za šume in rudnike je podpisanih več dekretov o redukciji nevalificiranih služiteljev in dnevniciarjev v šumarski stroki. Reduciranih je mnogo služiteljev in dnevniciarjev, čijih mesta v proračunu niso predvidena.

— **Praktični učiteljski izpiti.** Prosvetno ministrstvo je poslalo vsem oblastnim prosvetnim oddelkom okrožnico, v kateri jim naroča, naj določijo komisije za polaganje praktičnih učiteljskih izpitov. Izpiti se prično začetkom septembra.

— **Poštni uslužbenci v Sloveniji in Beogradu.** Kadar so se vršile zloglasne redukcije državnih nameščencev, je bila Slovenija vselej tepeva. Tako se vzdržuje doma poštni promet v področju poštnega ravnanja ljubljanskega le še s pomočjo dnevniciarjev in številnih brezplačnih uradniških listov. V celi Sloveniji je približno 360 pošt s 1800 uslužbenci, torej manj kakor jih ima sam Beograd. V Sloveniji nimamo poštarji osemurnega delavnika, ampak gremo po 10 in več ur na dan. Letni dopusti so samo na papirju, zlasti za nas podeželske poštarje, kar je sprito pomikanja oseba čisto umljivo. Tako nam beograjski hegemonistje trgajo iz srca vero v pravico, upanje v boljšo bodočnost in ljubezen do dela, kar je vse prejak koraj v konsolidacijo naše mlade države. Žalostno pa resnično. — Star poštar.

— **V duhu enakopravnosti.** Naša država ima dve davčni soli, v Novem Sadu in Beogradu. Človek bi mislil, da veljajo za obe soli enaki pogoji, v resnici pa ni tako, kajti slušateljem davčne sole v Novem Sadu se je zgodila nečuvna krivica. Med šolskim letom so dobivali od države stipendije pod pokojem, da ostanejo 5—8 let v državni službi in da vrnejo študentske mesečne obroke, dočim so se morali slušatelji davčne sole v Beogradu samo zavestati, da bodo služili v državni službi, stipendij jim pa ne bo treba vračati. Tako država favorizira ene na škodo drugih.

— **Kongres Narodno strokovne zveze** bo brezdvoma ena največjih prireditelj, našega naprednega delavstva. Zanimanje za kongres je z vsakim dnevom večje in je že priglasihih izredno visoko število delegatov in gostov. Poleg bratov Čehov so prijavili tudi zastopniki delavstva iz vseh pokrajin naše države. Zadnje dni pa so se prijavili tudi zastopniki slovenskih rudarjev z Westfalskega, ki bodo prišli pod vodstvom svojega voditelja g. Pavla Bolhe, predsednika Zveze jugoslovenskih delavskih in podpornih društev v Nemčiji. Vse podružnice NSZ se pridno pripravljajo na kongres in tekmujejo med seboj, katera bo poslala več članstva na kongres. Razveseljujejo se, da so se kot prve prijavile oddaljene podružnice ter sporočile prav levo število udeležencev. To zanimanje dokazuje, da je v vrstah narodnega delavstva dovolj zrelosti ter da delavci pravilno pojmujejo pomen svoje organizacije. Trdno smo prepričani, da bodo bližje podružnice in posebno še Ljubljanci znali enako ceniti 20 letno proslavo svoje organizacije in da se bodo tudi ti odzvali v kar največjem številu.

— **Telefonski promet Beograd-Gdansk.** Poštno ministrstvo je odredilo, da se avtorizirani zvečajnišnji d. i. telefonski promet na progi Beograd - Gdansk. Za edino navadnega pogovora se plača 11.10 zlatih fraakv.

— **Srečen nečak ameriškega strica.** Že včeraj smo poročali, da je podedoval jetnišničar zloglasne beograjske glavnjače Nikola Dronjak 25 milijonov dolarjev ali pol drugo milijardo Din, ki mu jih je zapustil njegov stric v Ameriki. Že pred petimi leti sta bila Dronjak in njegova mati obveščena, da je umrl v mestu Portland v državi Oregon veleindustrialec Nikola Prodano-
vič, brat Dronjakove matere. Kmalu je občinski urad obvestil mater in sina, da je stric iz Amerike zapustil vse svoje ogromno premoženje najbližnjim sorodnikom, sestri Marti in nečaku Nikoli. Tako je postal orožniški korporal čez noč milijarder in ni čuda, da so navale nanj vse mlade Beograjkance, ki bi rade dobile za svoje naj-

bogatejšega ženina v državi. Toda bile so zelo razočarane, ko so zvedele, da se je Dronjak že pred meseci zaročil z neko siromašno Beograjkanko in da se misli z njo poročiti kljub temu, da je postal milijarder. Na vprašanje, kaj misli početi s tolikim denarjem, je Dronjak odgovoril da namerava ustanoviti veliko banko, s katero bo skušal zboljšati gospodarski položaj naše države.

— **Pričetek šolskega leta 1928/29 na državni realni gimnaziji v Novem mestu.** Poravnjalni izpiti bodo 27. in 28. avgusta, vpisovanje v I. r. in novincev 1. sept. ob 8. do 12. v ravni pisarni, za vse ostale razrede 3. sept. ob 8. v razredih pri g. razrednikih; šolska maša bo 5. sept. ob 8., po maši v razredih objavljenju urnika in druga potrebna opravila; 6. sept. ob 8. pričetek pouka. Pogoji za sprejem: 1.) Za dotični razred predpisana starost (za I. r. ne sme biti nikdo več kot 13 let star, za II. r. ne več kot 14. in tako naprej), 2. vsakdo se mora javiti osebno, 3. plačati za izpričevalo, dijaške knjižice, prijave in druge tiskovine po Din 20, in 4.) prinesiti zadnje letno izpričevalo, za I. r. in novince pa tudi krstni list. Vse drugo je razvidno iz razglasa na deski v veži.

— **Izgubljen ček.** Te dni je bil izgubljen ček, ki ga je izdala The National Bank of Australia, Berri, South Australia pod št. 694 z dne 3. aprila 1928, na 37 šterlingov, glaseč se na Terezijo Kranjec. Ker ni izključeno, da je bil ček ukraden, se opozarjajo vsi denarni zavodi, naj dotičnega, ki bi ček predložil v izplačilo, ovadijo policijo. Če je pa ček že vnovčen, naj dotični denarni zavod obvesti o tem izseljenjski komisarijat v Zagrebu.

— **Planina pri Rakeku.** Zadnjo nedeljo smo postavili na belo pogrnjeno mizo med slovenske trobojnice osnutek Vilharjevega spomenika, s kakršnim se bo naš trg kmalu ponahal. S pomočjo ameriških Slovencev se bomo rodoljubnemu pesniku vsakako dostojno oddolžili. — Suša nam je močno zmanjšala letino. Pšenice, rži, ječmena in sena je bilo še precej, oves nam je dal samo pleva, fižola ne bo, krompir si je pa nekoliko pomagal po zadnjem enodnevem dežju. V naših gozdih je silno veliko malinja. Letos je bilo tako polno, da nikoli tega Ali kaj, ko se je toliko tega sadu posušilo preden je dozorel. Planina, Urec, Ivanje selo, Jakovica, Grčarjevi itd. iztržijo vsako leto za maline lepe dinarje. Letos jih prekopuje od malinarjev g. S. po 4 Din kg. Malinar zasluži dnevno po 100 dinarjev. Hodijo pa ponje po tri ure daleč v gozd. — Kar smo odrgani od Trsta in solčne Gorice, ni več tujkega prometa, danes se živimo od gozda in prevažanja lesa. Les vozimo na Rakek ali pa v Postojno. Pogrešamo moderno električno razsvetljavo in pa dnevno vožnjo poštne zveze z Rakekom.

— **Obeta se lepa jesen.** Pravijo, da lepemu poletju rada sledi lepa jesen. S tem se strinjajo tudi vsi vremenski preroki, od katerih imata glavno besedo sv. Lovrenc in sv. Jernej (10. in 24. avgusta). »Pogovor pravi: »Če je na Lovrenca in Jerneja lepo, bo tudi v jeseni tako.« 10. avgust je bil lep dan in če bo Jernej solidarn z Lovrencem, se nam res obeta lepa jesen, ki bo zlasti dobrodošla vinogradom.

— **Popravek.** V članku »Naši Sokoli v Amsterdamu« v včerajšnji številki našega lista se je zgodila neljubna pomota. Stavke, ki govorijo o obnašanju publike, holandskih časopisnih poročevalcev in sodnikov napram naši vrsti med izvajanjem tekmovalnih prostih vaj, naj se pravilno glasi tako-le: »Med prostimi vajami so radi nepravičnega presojanja sodnikov holandski novinarji in vsa navzoča publika energično protestirali proti preveliki priznanju točk naši vrsti od odgovorili na to krivico z grozovitimi aplavzom in polhalo našim telovadcem.

— **Hrvatski brivci izstopili iz brivskega saveza.** V Skoplju se je vršil te dni kongres Saveza brivcev in lasničarjev SHS. Na kongresu je bilo prečitano pismo zagrebških brivcev, v katerem izjavljajo, da izstopajo iz saveza in da hočejo ustanoviti svoje združene.

— **Zaplenjen parnik »Clan« od Plul iz Splita.** Poročali smo že, da je bil v Splitu zaplenjen angleški petrolejski parnik »Clan«, ker je neka zagrebška tožila lastništvo in zahtevala 39.450 funtov šterlingov kot povračilo škode, ki jo je imela radi malomarnosti angleške petrolejske družbe. Angleška tožila je zdaj položila pri zagrebškem sodišču 45.000 funtov šterlingov in tako je parnik odplul iz Splita.

— **Vreme.** Barometer kaže, da doimo zopet lepo vreme. Danes zjutraj je kazal že 764 mm, temperatura je znašala 15 stopinj. Včeraj je bilo še ves dan oblačno in zvečer je kazalo, da dobimo nevihto, ker se je na vseh straneh bliskalo in grmelo. Naenkrat je pa grmenje utihnilo in začelo se je polagoma jasiti. Danes dopoldne je bilo večina jasno. V Sloveniji se je ozračje nekoliko ohladilo, dočim je v južnih krajih še vedno zelo vroče. Včeraj je bilo jasno samo v Skoplju, povsod drugod pa več ali manj oblačno. V Skoplju je bilo včeraj 38, v Beogradu 37, v Splitu in Dubrovniku 35, v Mariboru 30, v Ljubljani in Zagrebu pa samo 20 stopinj.

— **Strele zanetile požar.** Kakor pri nas, tako je tudi na Štajerskem v noči od četrta na petek divjala huda nevihta. Med neurjem je večkrat tresčilo in strela je vžgala več kmetijskih domov. Tako je strela udarila v Stražnjoncih pri Pragerskem v neko gospodarsko poslopje, ki se je vnelo. Hlapec Al. Mohorko, ki je spal na svislih, je dobil pri požaru močne oklepine po vsem životu. Strela je ubila kravo. Gospodarsko poslopje je s stanovanjsko hišo vred pogorelo do tal. Mohorko so prepeljali v mariborsko bolnico. — Včeraj dopoldne in popoldne je divjalo strahovito neurje nad vso Notranjsko, med katerim je padala tu-

di debela toča. Med nevihto je tudi večkrat tresčilo. Strela je udarila v skedenj posestnika Andreja Mlakarja na Babni polci. Skedenj z vsemi pridelki je pogorel do tal. Strela je ubila enega konja in eno svinjo. Posestnik ima okoli 50.000 dinarjev škode. Toča je v okolici pobila vse pridelke. Zlasti je trpelo sadje in zelenjava. — V četrtki ponoči je tresčilo v hrusko posestnice Marije Turkove v Gornjem Logatcu. Pod hrusko je bilo nakopičeno seno, ki se je vnelo in ogenj se je razširil tudi na streho Turkove hiše. Sosedje, ki so takoj prihiteli na pomoč, so znosili vse pohištvo iz goreče hiše, in rešili živino iz hleva. Gasilci iz Gorenjega in Dolenjega Logatca, ki so takoj prispeali na pomoč, so ogenj kmalu ugasili in obvarovali Gornji Logatec večje katastrofe.

— **Nesreča ali zločin?** V sredo je zahlevala Drava pri Mariboru človeško žrtev. Pri kopanju je utonil krojaški pomočnik Fran Vode. Kasneje so se po Mariboru razširile vesti, da je Drava zahtevala še drugo žrtev. In res so pogrešali 11-letnega dečka Srečka Omana, sina strojevodje, ki se je z drugimi vred kopal na Schmiederjevem posestvu. Bil je pod nadzorstvom nekega železničarja. Proti večeru se je fant odstranil iz kopališča in odšel nabirat želez, s katerim se deca rada na Dravi igra. Ker ga le ni bilo nazaj, je železničar v skrbih pogledal za njim, toda ni ga našel. Zato se je naglo razširila vest, da je fant pri kopanju najbrž utonil. Pri dečkovih roditeljih je bil pa včeraj zglasil neki železničar in izpovedal, da je videl fanta v družbi nekega odraslega moškega. Šla sta v smeri iz Kamnice proti Mariboru. Policija sumi, da je fant prišel v roke kakemu pohotnežu, ki se je nad njim spozabil in ga morda celo umoril. Slučaj je v Mariboru vzbudil veliko senzacijo.

— **Dvajset koles,** eno motorno kolo in še šeststo drugih predmetov tvori dobrote loterije Jugoslovenske Matice, čije zbiranje se vrši dne 8. septembra t. l. Srečke po 10 Din so na predaj pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji ter po raznih ljubljanskih trafikah. Naroča se jih tudi pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Šelenburgova ul. 7/II.

— **Za veliko skupščino »Družbe sv. Cirila in Metoda«**, ki se vrši dne 16. septembra t. l. v Novem mestu, je dovoljena polovična vožnja od 14. do 18. septembra. 624-n

— **O sreči more govoriti** vsaka gospodinja, ki se ji proži prilika, da pere perilo z Radionom. Perilo pustite čez noč v vodi, drugi dan ga pa o priliki kuhanja kosila kuhajte podrguro uro in izplaknite, da bo belo kot sneg.

— **Pouk v trg. predmetih.** Najboljša in najcenejša izobrazba za pisarniške službe v knjigovodstvu, korespondenji, stenografiji in strojepisju je pri knjigovodstvu. revizorju Kovaču v Mariboru, Krekova ul. 6. Samo prakt. individ. pouk za posameznike. 622-n

— **Pri železničnih težkočah, slabem teku, tresenju in udih** doseže uporaba naravne grenčice »Franz-Josef« pri vsaki starosti in spolu hipno ozivljenje prebavljalnih organov. Zdravniška poročila s tropičnih dežel hvalijo vodo »Franz-Josef« kot izborno sredstvo proti grizli kakor tudi železničnim boleznim. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 26-T

Iz Ljubljane

— **Iz Razširjenje ustja Masarykove na Kette-Murnovo cesto.** Med mestno občino ljubljansko in prizadejimi posestniki je bil te dni dosežen sporazum glede odstopa potrebne sveta za razširjenje te izredno važne pasaže in mestni gradbeni urad je včeraj pričel z razširjenjem ustja, kjer je dosedaj obstojala le ozka in slaba pot za pešce. Provizorizno bo razširjenje Masarykove ceste na tej točki urejeno že v nekaj dnevih, kar je posebno važno z ozirom na kanalizacijska dela Kette - Murnove ceste, ki ovirajo sedaj vsak vozovni promet. Definitivno se namerava Masarykova cesta med Okrožno in Kette - Murnovo cesto urediti po končanih kanalizacijskih delih na slednji komunikaciji, s čemer bo ustrezno mnogoletni želji vsega vodmatskega okraja.

— **Iz Škropljenje ljubljanskih cest** je v poletni vročini nezadostno. Za škropljenje ima mestna občina na razpolago samo tri škroplilne avtomobile, ki ne zadoščajo potrebam. Da se temu zlo odmore, je mestna občina naročila še dva škroplilna voza in nove škroplilne cevi tako, da bo najnujnejši potrebščini v najkrajšem času zadosteno.

— **Iz Postavitve ograje v Zvezdi.** Te dni postavijo ograjo ob robu lani zgrajenega bazaltoidnega tlaka na Kongresnem trgu, odnosno v Zvezdi.

— **Iz Dve novi učni moči na našem konservatoriju.** V šolskem letu 1928/29 bosta v Ljubljani deloma pa tudi na konservatoriju dve novi učiteljski moči in sicer klavir absolventka mojstrske šole drž. akademije v Monakovem gđ. Karmela Kosovel, čelo pa prof. Emerik Beran, priznan slovenski glasbenik, ki je svojočasno absolvirati praški konservatorij ter je posebno znan kot dober pedagog-čelist. Z ozirom na to opozarja odbor vse one, ki hočejo posvetiti se študiju čela, da se takoj začetkom septembra prijavijo k pouku.

— **Iz Današnji živilski trg.** Današnji ljubljanski živilski trg je bil zelo živahen in prav dobro založen z ravnopravnimi poljskimi in vrtnimi pridelki. Zlasti ogromne količine so pripeljali na trg zelenega fižola v stročju in kumar. Trg salate je bil srednje dobro založen, tembolj pa perutninski in jajčni trg. Cene so se gibale razmeroma še zelo visoko, zlasti sadje je bilo drago kljub obšutni konkurenci. Prodajali so: Pižol v stročju po 4 do 5 Din kg, salata, majhne glavice po 1 Din, kolerabice, zelo debele, zelene po 5 komadov za 1 Din, kumare 0.50 do 1 Din komad, buče 1.50 do 2 Din veliki komadi, zelinate gla-

ve po 2.50 Din kg, zelene paprike komad po 1 Din, paradižniki po 8 Din kg, čebula po 2.50 do 3 Din kg, krompir po 2.50 Din kg. Sadje: grozdje, belo in črno, obilen dovoz, po 12 do 16 Din kg, slive po 6 do 8 Din kg, hruške po kakovosti od 4 do 12 Din za kg, jabolka 6 do 10 Din kg, breskve 32 Din kg, limone so zelo drage in sicer po 1.50 do 3 Din komad. Na perutninskem trgu so prodajali: par piščancev 30 Din, kokoši po 32.50 do 35 Din komad, race po 28 do 30 Din komad, golobi komad po 6 Din, jajca, katerih je bilo izredno veliko, par po 2.50 Din.

— **Iz Alera na Sušaku.** Ko smo pred nekaj dnevi po nekem hrvaškem listu posneli notico o malem škandalčku, ki se je baje primeril na Sušaku, se nismo zavedali, da bo notica vzbudila v Ljubljani toliko hrupa in komentarjev. Cela vrsta oseb se je po nepotrebnem spravljala v zvezo s to aferico in smo morali že enkrat v tem pogledu korigirati tozadevna podtikanja. Na prošnjo tudi danes rade volje ugotavljamo, da v dotični notici navedeni »Emil« ni identičen z g. Emerikom Grobelnikom, trgovcem iz Ljubljane.

— **Iz Vpisovanje v I. razred na srednjih šolah v Ljubljani se vrši dne 1. septembra.** Vpisujejo se učenci, ki so uspešno dovršili 4. razred (4. postopno šolsko leto) osnovne šole in imajo vsaj prilično v vedenju ter v letu 1928 dovrše 10 do 13 let starosti. Predložiti je rojstni list in zadnje šol. izpričevalo. Novo uvedeno je letos plačevanje 20 Din za zdravstveno zaščito. Tega plačevanja so oproščeni siromašni učenci, to so oni, kojih starši se izkažejo z zadevnim potrdilom davčnega urada po toč. 6. člena 5 taksnega zakona.

Razkošno! — Divno! — Napeto!
Edinstveno!
Monumentalni zgodovinski velefilm.
Lucrezia Borgia
(Hčerka papeža Aleksandra VI.)
V glavnih vlogah: Liane Hald, A. Bassermann, A. Fryland in Conrad Veldt, Paul Wegener itd. itd.
Licemerstvo, grozodejstva, intrige, orgije in krvočlnost papeževskega sina. — Krvoskrvnost — Morilec vsaka in lastnega brata.
Oha dela enkrat! Zurne predstave!
Predstave ob 3., 5., 7. in 9. uri.
Tel. 2124 Ljudski kino (Matica)

— **Iz Državni konservatorij v Ljubljani.** Vpisovanje v državni konservatorij v Ljubljani za šolsko leto 1928/29 se vrši dne 1. 3., 4. in 5. septembra t. l. dnevno od 9—12. in 15.—17. v sobi št. 17 poslopja Glasbene Matice, Gosposka ulica. Vsak gojenec mora prinesiti k vpisu natančno izpolnjeno prijavo, katero dobi pri služitelju drž. konservatorija za ceno 4 Din. Isti dan se vrše tudi sprejemni izpiti. Vse podrobnosti se objavijo začetkom prihodnjega tedna.

— **Iz Vpisovanje na šolo Glasbene Matice** v Ljubljani se vrši 1., 3. in 4. septembra dnevno od 9.—12. ure in od 15. do 17. ure v pisarni Glasbene Matice. Gojenci naj pridejo k vpisu v spremstvu staršev odnosno njihovih namestnikov. Vpisnina in prispevek za učila znašata za celo leto 30 Din. Ukovina znaša za klavir in violino po 78 Din, za instrumente po 90 Din, za solopetje 160 Din. Vpisnino in ukovino za september se vplača takoj pri vpisu. Pričetek rednega pouka na šoli je v sredo, dne 5. septembra. V interesu rednega pouka je, da se javijo gojenci takoj prve dni.

— **Avto taksi in izvoški** imajo odslej svojo telefonsko celico in telefonsko številko 3366.

— **Iz Na II. drž. deški meščanski šoli v Ljubljani** bo vpisovanje dne 30. in 31. avgusta od 8. do 10. ure. Vsak učenec mora pri vpisu plačati 20 Din v fond za zdravstveno zaščito učencev; tega vplačila so oproščeni siromašni učenci, ki se izkažejo s tozadevnim potrdilom davčnega urada po točki 6. člena 5. taksnega zakona. — Razredni in drugi izpiti se bodo pričeli dne 27. avgusta ob 8. uri. Natančnejša pojasnila so objavljena na razglasni deski v veži šolskega poslopja.

— **Krasna izbira bluz, otroških oblek** po nizki ceni. Kristofič-Bučar, Stari trg 9.

— **Iz Začetek šolskega leta 1928/29 na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani** in na z njo združenih oddelkih. Vpisovanje: za gojenke, ki žele vstopiti v I. razred se vrši v soboto, 1. septembra od 9. do 11. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in krstni list. Iz krstnega lista mora biti razvidno, da dovrši gojenka v tekočem letu 10 do 13 let. Gojenke iz drugih zavodov se bodo vpisovale v ponedeljek, 3. septembra ob 9. do 11. ure. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v torek, 4. septembra od 9. do 11. ure. Razredni in dopolnilni izpiti. Razredni izpiti se vrše 25. do 28. avgusta, vsakokrat ob 8. uri in po razporedu, ki je javljen na deski v veži. Dopolnilni izpiti za gojenke meščanskih in drugih šol se vrše 29. avgusta ob 8. uri. Te gojenke se morajo prijaviti ravnateljsko do 24. avgusta. Eroletni trgovski tečaj. Vpisovanje je določeno na petek, 14. septembra od 9. do 11. ure. Sprejemni izpit je v soboto, 15. septembra ob 8. uri. Pouk se prične v ponedeljek, 17. septembra ob 8. uri. Enoletna gospodarska šola. Vpisovanje se vrši 29. in 30. septembra ob 9. uri zjutraj v poslopju Mladike. Pouk se prične 1. oktobra ob 8. uri.

— **Iz Klub ljubiteljev pitčarjev v Ljubljani** obvešča svoje člane, da nima s smotro psov na Bledu, ki jo priredi klub ljubiteljev brakov, nikakšne zveze. Zato ne sodelujejo pri tej smotri njegovi sodniki, vsled česar so eventualno ocene psov pitčarjev in španielov neveljavne. 621-n

— **Iz Christoflov učni zavod, Ljubljana.** vpisuje še ves avgust in september na Domobranski cesti 7. Vpisnina 10 Din, mesečna šolnina 100 Din, evni gojenci imajo potust. Šolsko leto prične 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. 609-n

— **Sokol Šiška se udeležil v nedeljo, dne 19. avgusta delnega zleta v Domžalah.** Bratje, ki imajo kroje, naj se udeležijo zleta v kroju. Vožnja polovična. Odhod 14.10. Zbirališče na kolodvoru pol ure pred odhodom vlaka. Zdravo. 623-n

— **Iz Pogreb žel. vpokojenca Frana Pavliča** bo v nedeljo ob pol. 4. pop. s Poljske (ne Poljanske) ceste št. 9.

— **Iz Dr. Srečko Puhar zopet redno ordinira.** 617-n

Specijalist za ženske bolezni in porodništvo

Med. univ. dr. Leo Šavnik

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica 6, I. nadst. ne ordinira do 26. t. m.

V trenutku si lahko napravite sami najboljše soda vodo z orig. angl.

SPARKLET

sifonsko steklenico.

Iz Celja

— **c Huda nevihta** je divjala v noči na petek nad Celjem in okolico. Treskalo in grmelo je, kakor že dolgo ne. Ob tri četrt na 3. uro je udarila strela v Likarjevo hišo v Zavodni in jo močno poškodovala. Izven tega je udarila strela tudi v Fridrikov stolp na Starem gradu in v telefonsko omrežje pri Woschnagovi hiši na Kralja Petra cesti. Vsled strele je bil pokvarjen tudi električni vod na Jožefov hrib in je ugasnila luč. Padlo je precej dežja.

— **c Električnega toka** ne bo jutri od 6. do 14. ure.

— **c Proračun mestne občine celjske** za leto 1929 je do 31. avgusta na mestnem magistratu razpoložen na vpogled.

— **c Letalski miting.** Za jutrišnji letalsko slavnost v Celju je na željenici dovoljena polovična vožnja pod običajnimi pogoji. Vsi redni vlaki, ki vozijo na progi Celje - Velenje, se bodo ustavili pri kilometerskem znaku 3.5. — Prvi avijoni prilete v Celje med 6. in 7. uro zjutraj. — Za brezplačne lete je bilo izrebranih 30 števil. Proti plačilu 100 Din se bodo dopoldne lahko peljali tudi oni, ki niso izrebrani.

Muke in trpljenje zaslužjenih bratov

Odkar so se lani meseca junija sestali v Trstu politični tajniki vseh primorskih provincialnih fraziških federacij, na čelu jim tajnik tržaške federacije, inž. Cobolli-Gigli, in so se na tem sestanku določile enotne smernice, po katerih naj bi se izvajala kar najintenzivnejša asimilacija, najdoslednejše raznarodovanje našega naroda na Primorskem, je sledil s strani fašizma udarec za udarcem po našem zaslužjenem narodu, drug hujši od drugega, tako da moramo danes, komaj eno leto po onem sestanku, ugotavljati z največjo bridkostjo v srcu, da je vse naše narodno življenje na Primorskem popolnoma za trto, ubito, uničeno.

Fašizem se je s pomočjo državnih oblast, prefektur, vrgel z vso silo predvsem na narodno časopisje. Naj je bil kak vzrok, ali pa tudi ne: slovenski in hrvaški listi so se pletli številka za številko, samo da bi se tako našel povod za njihovo obstavitev. Tako so morale prenehati tržaške »Novice« in preti vsem ostalim listom ista usoda. Nato so padli po narodnih društvih. Okoli tristo so jih zatrli v teku par mesecev, tako da danes na Primorskem, ki je bilo vse posejano z našimi prosvetnimi, pevskimi, glasbenimi, sportskimi, zabavnimi in drugimi takimi društvi, ni niti enega našega narodnega društva več. Narodno učitelstvo, kolikor ga niso že prej pregnali in izgnali in kolikor se ga ni popolnoma vdalo fašizmu, so ali vrgli iz službe ali pa premostili daleč tja doli v Italijo, celo v Abruce in na Sardinijo. Pričela se je kar najnesramnejša gonja proti narodni duhovščini, kateri so očitali iredentistična, protidržavna stremjenja in pripravljajo se ukrepi, da se zadušijo našega jezika tudi še v zadnjem njegovem zavetišču, v cerkvi. Končno pa so, vedoča, da narodu, ki je gospodarski neodvisen, v kljub vsem nasilstvom ipak ne morejo ubiti njegove življenske sile, naskočili z vsemi silami tudi narodnogospodarsko organizacijo našega naroda. Na zahrbljen izdajalski način so se polastili goriske Zadrudne zveze, ki je štela okoli 170 včlanjenih zadrug, na enak način so se s svojo večino posili vtrili v tržaško Zadrudno zvezo z njenimi 130 članicami zadrugami, med njimi najmočnejšimi na vsem Primorskem, in tako so danes neomejeni gospodarji našega naroda v vsem njegovem življenju.

Naša deca se potujčuje že od svoje najnežnejše mladosti v otroških vrstih, potem v ljudski šoli, v »Lalilovcih« in »malih Italijankah«. Potem gonijo mladino v milice »avangardiste« in »mlade Italijanske«, a ko je odraščala, v fašiz, fašistovske sindikate, »dopolavore« in milice. Njihov načrt je, da ves naš narod od najmlajših do najstarejših popolnoma usuznjeno fašizmu in njegovim namenom, da ga čim prej raznarode, da ga čim prej povsem pretvoro v Italijane.

Naš narod na Primorskem je izročen na milost in nemilost fašističnemu italijanskemu ttorju. Nihče se ne briga zanj, nihče mu ne nudi pomoči v njegovem obupnem boju za obstanek. Dočim uživa peščica Lahov na našem ozemlju vse moč goče pravice in povlastice in stori našo državo vse, da bi se jim ne skrivil kak las na glavi, ostaja vse, kar je službenega pri nas, slevo in gluho za muke in trpljenje naših po Italiji zaslužjenih bratov. Ni pa slep in gluha naš narod v svoji svobodni domovini, in prepričani smo, da se bo z največjim navdušenjem in najiskrenejšo ljubeznijo odzval vsakemu pozivu za pomoč bratom, kateri je kruta njihova usoda odtrgala od našega narodnega telesa in jih vrgla v žrela nenasičenemu, tuje krvi in tuje zemlje lačnemu tuju.

--- Moda ---

Vročine sicer še ni konec in pasji dnevi še trajajo, vendar je pa že treba skrbeti za jesen, ki ni več daleč. Še nekaj tednov in zapihal bo hladen jesenski veter, ki bo otrsalo orumenelo listje in silil gospode, da si omislijo nove svršnike ali pa privlečejo iz omar lanske.

Naša slika kaže tri vzorce elegantnih, obenem pa zelo praktičnih jesenskih svršnikov. Pri prvem je tipičen pas, ki sega okrog in okrog pasu in je precej širok. Pas je pa deljen. Sprednji del se lahko na hrbtu tik za stranskimi šivi svršnika pripne tako, da ostane površnik zadaj brez pasu. Nasprotno pa lahko odložimo tudi spredni del pasu in obdržimo samo zadnjega. Te vrste svršniki so namenjeni večinoma za potovanje in imajo več ali manj sportni kroj. Na hrbtu je široka vložena

guba, ob straneh veliki našiti žepi. Če ga hočemo nositi v prvi vrsti na promeni in sploh v mestu, odpade guba na hrbtu in žepi se nekoliko skrajšajo. Zapanši se na dve vrsti gumbov. Ovrtnik mora biti zelo širok, svršnik pa ohlapen. Srednja dva gumba zakriva pas. Značaj tega izredno praktičnega svršnika se mora poznati tudi na blagu. Najbolj priljubljeno je karirasto blago, ki se tudi najlepše nosi. Temeljni barvi sta siva in rjava, vmes je pa seveda nebroj variacij in nijans. Pri izbiri blaga za svršnike in obleko mora biti eleganten gospod zelo previden. Pod nobenim pogojem ne sme nastati mučna konkurenca med svršnikom in hlačami, pa tudi v kakovosti blaga ne sme biti prevelike razlike. V splošnem pa moda ne protestira, če je eno in drugo blago karirasto. Ven-

dar pa hlače ne smejo biti tako močno kariraste, kakor je svršnik.

Gospodje, ki so bolj navdušeni za daljše svršnike, naj si ogledajo srednji vzorec na naši sliki. Ta svršnik ima zelo široko gubo, ki se pričinja tik pod ovrtnikom in deli hrbet v dva enaka dela. Kroj raglana je v tem primeru nenadomestljiv. Rokavi morajo biti zelo široki tako, da nastaneta pod pazduho na hrbtu široki gubi, če zavzemajo roke naravno višico lego. V nasprotju s prvim se zapanja ta svršnik na eno vrsto gumbov.

Tretji vzorec je nekak zaključek serije Ratos modernih svršnikov in je po kroju nevtralen. Na njem ne vidimo nobenih tipičnih znakov, vendar se mu pa že na prvi pogled pozna, da je eleganten in praktičen.

Za tenis

Tenis se je zadnja leta tudi pri nas zelo razvil in vedno več vidimo v mestu dam in gospodov, ki se jim že na prvi pogled pozna, da se pečajo s tem priljubljenim, zelo zdravim in elegantnim sportom. Vsi so zagoreli, utrjeni in oblečeni tako lahko in praktično, da jih človek kar zavida. Modni žurnali so letos polni krasnih vzorcev najrazličnejših oblek za tenis. Sportne obleke so sploh začele izpodrivati iz modnih salonov razne promenadne, družabne in večerne obleke. Moda se vedno bolj zanima za sport. Če se hočete od srca nasmejati, si ogledite sportne slike iz predvojnih let. Na teh slikah vidimo do tal segajoče obleke, široka, nagubana in v pasu tesno prepasana krila,

visok ovrtnik in visoko počesane lase s širokim klobukom na vrhu. Če se je pojavila dama z odpetim ovrtnikom, so jo vsi postrani gledali. Pred vojno so igrali tenis samo zelo mlade dame in vendar so bile podobne častiljivim matronam. Zdaj igra tenis staro in mlado in vse so enako mlade in gibčne.

Tenis je odločno najhvaležnejši sport. Ni predrag, kakor jahanje ali golf, na drugi strani ima pa veliko prednost pred vsemi panogami sporta. Gajmo ga lahko vse leto, ker imamo na razpolago pokrita igrišča. Tenis nam utrjuje mišice, vedri duha in krajša čas. Debeluše lahko brez vsake »kure« izgube nekaj kilogramov maščobe, če pridno igrajo tenis.

Kakšna mora biti idealna obleka za

tenis? Prvi pogoj je, da mora biti izredno lahka, da se ne potimo. Toda s seboj je treba vzeti toplo jopico ali plet, da se po igri ali med odmorom ne prehladimo. Zelo važna je tudi izbira blaga. Najpriladnejše je svilen platno, bela surova svila, šantung, fino platno, kakršno se rabi za moške srajce, ali pa bel krep. Veliki modni saloni ponujajo sicer obleke za tenis iz krepdešina ali krepromena, toda to je samo za parado, ker dobro vemo, da je treba obleko večkrat oprati, da je pri vsaki igri bela kot sneg. Bela barva je za tenis sploh karakteristična. Edina pestrost je kravata ali pa robec okrog glave, vse drugo mora biti belo.

Obleke za tenis so letos skoraj izključno brez rokavov. Bele nogavice so do gležnjev zavilane. Po igri ogr-

govore. Vsak hip Plato, Faidon, nemumljivost duše Fox-trott z dvema t. Kaj še, samo z enim! Profesor je dejal, da se piše z dvema t. Kaj ve profesor, ki še nikdar ni videl foxtrotta! Marica, daj mi cigareto!

Gospodična Dorica, evo vam pristne egiptovske!

V vrtincu filozofije in tobačnega dima se človek ne spozna več.

Potem pogledam v sobico in vidim samo obleke dima. Končali so debato in odšli na tenis-igrišče. Duševno zdrava žaba, telesno hujno razvita, velika skoraj kakor jaz. Zadnji dve leti se je neverjetno razvila.

Letos v juliju je maturirala. Pri vsem spoštovanju, ki smo ga dolžni našim zakonodajalcem, je izraz zrelosti izpit odločno negativen, če pomislimo na vse one gospodične, ki še hodijo v šolo.

Hotela sem reči, da bi Dorica sama nikoli ne pomislila na zaroko. Vedeti morate, da je bil on, inženjer, pri nas kakor dama. Kadar se je jel posiljavljati, mu je dejal Gustav: »Ostani pri nas na kosilu, saj si domač.

Bil je njegov prijatelj, tovariš iz vojnih časov. Gustav je bil med vojno major ženijske stroke, dodeljen k administraciji. Prvotno je bil artilerijski nadporočnik, pozneje je pa prestopil k udarni stotnji. Kolikokrat sva se z Gustavom bala zanj! Zadržela sem, ko sem ga zagledala vsega kosmatega z bajonetom za pasom.

Dorica, takrat še dekletce, mu je dejala: Ko prideš drugič, mi prinesi Franca Jožefa. Ker je često slišala pri-

povedovati o cesarju, si ga je morda predstavljala kot vlitega zmaja.

Ko se je vrnil z bojišča, je ostrmel in jo molče gledal.

Gustav je dejal: Dekle, poljubi ga, saj poljubiš junaka.

Ubogi inženjer! Dorica je takoj pozabila na prvi poljub, toda njegovo srce se je vnelo.

— Zakaj ne zahajaš več k nam na kosilo, zakaj se nič ne oglasiš? Kaj smo se ti zamerili? — ga je vprašal Gustav.

— Dela sem se lotil.

— Bravo, bravo!

Redko smo ga videli in zdel se mi je ves izpremenjen tako, da sem dejala: Gustav, ta fant mi nič kaj ne uga. V občevanju z Dorico je bil zelo rezerviran. Nekega lepega dne je pa stopil pred Gustava, rekoč: Ali mi daš svojo hčerko za ženo?

Pomislite, kako je bil Gustav srečen! Toda Dorica menda ni bila posebno zadovoljna tako, da se je nama z Gustavom zdelo, da ima pri tem svoje prste ta ali oni njenih sošolcev, ki so hodili k nam ponavljat lekcije iz filozofije. Toda kje neki!

V mojih mladih letih bi smatralo dekle za srečo, če bi jo kdo zasnil.

— Vem, mamica, toda časi so se izpremenili.

— Glej, Dorica, težko boš našla boljšega, kakor je inženjer.

— Ne pozabi, da je junak, — mi je priskočil Gustav na pomoč. — V kratkem je zavzel v družbi odlično položaj in sploh je krasen dečko, mar ne?

— Pa ga vzemita vidva, — je dejala Dorica. — Meni bi bil lahko papa.

„Izbrala sem“

pravi razumna Mica. „Med vsemi snubci tistega, ki mi je prinesel RADION. On misli na to, da sebi in meni olajša življenje, kot to dela RADION pri perilu. Z RADIONOM ni več mučnega pranja in mencanja, ker pere sam.“

Varuje perilo!

nemo pisan pled ali pa oblečemo volneno jopico, kakršne nosimo čez poletne obleke. Za jesen pripravljamo moda plašče iz velblodje dlake in celo vrsto krasnih, toplih sportnih plaščev, ki jih nosijo dame enako rade pri tenisu, na potovanju, na izletih z avtomobilom itd.

Gospodom letos glede obleke za tenis moda ni prinesla mnogo izprememb. V modi so ostale bele sportne srajce, odpete ali s pestro kravato, a bele volnene hlače se vedno bolj umikajo surovi svili ali trepežnemu šantungu. Zelo elegantno je, če sta dama in gospod pri tenisu enako oblečena.

Higijena in reforma moške obleke

Hoteti in začeti mora biti geslo vseh moških, kojim je kaj ležeče na zdravju in praktični obleki. Gre za prepotrebno reformo moške mode, kajti da je moška obleka nepraktična in nehygienična, o tem smo si vsi na jasnem. Moško modo je treba vsaj toliko reformirati, da se poleti ne bomo potili in da telo ne bo tako zabarikadirano,

kakor je zdaj. Kdor je mnogo potoval po svetu in kogar je vsaj enkrat zaplenilo v tropične kraje, je spoznal vso praktičnost tako zvanega ruskega perila iz finega mehkega flanela. Ne bomo se spuščali v podrobnosti, ki so stvar strokovnjakov. Hočemo samo v splošnih potezah označiti, kako bi se dala moška obleka in perilo reformirati, ne da bi dvignil prehod iz starega v novo preveč prahu.

Moška srajca se lahko spoji s spodnjimi hlačami, rokavi lahko segajo samo do komolcev. Suknjič si damo narediti iz mehkega flanela modre, rjave ali zelene barve brez podloge. Rokavi sukniča se od ramen proti zapetju polagoma razširijo tako, da ima zrak prosto pot do telesa. Tak suknič je lahko brez gumbov. Telovnika sploh ni treba. Najboljše blago za hlače je ševijot, ki se ne mečka in ki propušta največ solnčnih žarkov. Poleg tega nudi ševijot glede barv in vzorcev najbogatejšo izbiro. Hlače modernega kroja se zapejajo samo na en gumb in ostanejo vedno elegantne. Tako obleko obleče tudi najkomodnejši gospod v dveh minutah, krojač jo pa naredi v nekaj urah brez primerjave, samo da ima mero hlač in širino pasu.

A. Pannzinni:

Mikado

Gustav je odpotoval z našo Dorico v Pompeje, da si ogledata izkopine.

Toda pripovedujmo po vrsti, kakor se je zgodilo. Nikoli bi se ne bila sama podvrgla tej operaciji, da mi ni on dovolil.

On mi je dejal: Toda dragica, daj si vendar ostriči lase!

Šla sem torej k brivcu in devetindesetletni kodri so padli. Ko me je zagledala Dorica, me je objela okrog vratu in vzklisknila:

— Ti tudi, mamica? Kako lepo ti pristaja mikado!

Gustav sicer ni nič rekel, toda bil je srečen.

Moja Dorica se utegne zdeti mnogim nekoliko preveč moderna, toda v resnici je žabica in mislim, da ji je zabava vse na svetu. Igra tenis s svojimi sošolci in prijateljicami, včasih kadri in pleše foxtrota, toda to je zdaj moderno in kdo bi ji zameril.

Dorica hodi v osmi razred in nihče bi ne verjel, kaj vse je že nakopičeno v njeni glavi. Tudi jaz sem hodila v šolo, čitala klasike, poznala rimsko zgodovino, toda vse to se ne da primerjati z učenostjo naših deklet.

S sošolci in prijateljicami se zapre ob praznikih v svojo sobico in ponavlja lekcije iz filozofije: Kant, Hegel, Spinoza. Kant pravi: kategorični imperativ, Hegel pravi: teza, antiteza, sinteza. Oni drugi si misli o tem zopet nekaj drugega. Sicer pa prepustimo njim, naj

— Pa mu vendar tega nisi rekla? — Rekla mu nisem, pač pa namignila.

—Zdaj šele razumem, zakaj je vedno tako zamišljen in potr, — je dejal Gustav.

— Kaj za to? Saj je bil vedno tak. Sicer pa...

— Kaj sicer, dragica?

— Je to človek s srednjeveško mentaliteto?

— Kaj pa govoriš? Kaj se pravi človek s srednjeveško mentaliteto?

— To pomeni zelo mnogo. Začnimo pri brkih, papa, — je odgovorila Dorica.

— Moški, ki nosi nad usti trnjevo ograjo, je ostuden, verjemi, mamica. Ta tvoj inženjer, papa, je vedno pod visoko napetostjo, kakor romantičen junak. Zmožen je gnati to do tragedije, poklekni in recitirati razne budalosti, kakor v »Die Leiden des jungen Werthers«.

— Ker te resnično ljubi, dušica, — sem nagovarjala...

— Celo preveč in to mi gre na živce. Sicer pa, če je vama prav — on ali kdo drugi meni je vseeno. Samo povejta mi, da hočem imeti krasen avtomobil.

Vidite, da je moja Dorica res še žaba.

Ker je bila tako ubogljiva, jo je vzel Gustav s seboj v Pompeje, da si ogleda izkopine Jaz sem pa ostala sama doma, ker me je lučila migrena in ker sem morala prijaviti prtljago, da bi mogla z Dorico odpotovati na Lido. Kako se vleče popoldne! Kaj naj

počem popoldne sama doma? Romanov ne čitam več. A vendar sem nehotela vzela knjigo in se zamislila nad naslovom: »Ljubezen v dvajsetih letih«. Sama ne vem, zakaj, toda naenkrat mi je zadišalo po vijolicah in milo se mi je storilo pri srcu. Kmalu sem zadremala.

Naenkrat sem pa odprla oči in zagledala pred seboj moškega na kolenih. Strastno mi je poljubljal roko, visečo s postelje. Bil je on, inženjer. Kdo bi mislil. Vedeli smo, da je odpotoval na Sardinijo, kjer je nadziral izsuševanje močvirnatih, malarčnih krajev.

Globoko je vzdihnil, rekoč: Ljubim te, Dorica! Kako krasna si!

— Gospod, — sem odgovorila, — kurjo slepoto imate. Jaz nisem Dorica marveč njena in vaša bodoča mati.

Debelo me je pogledal in opazila sem, da njegove oči gledajo, pa ne vidijo. Zdelo se mi je, da je lunatik. Situacija je postala tragična. Planila sem pokonci in zakričala: Zdravite se, gospod, spametujte se!

Gorje, če bi bil ta lunatik podivjal! Zato sem takoj brzojavila možu, naj se nemudoma vrne, češ, da se ne počutim dobro.

Ko se je mož vrnil in me zagledal, je dejal: Kako si me prestrašila! Kaj ti je prišlo na misel, da si mi brzojavila?

Nisem mu mogla pojasniti in tako Gustav ni nikoli zvedel, v kakšni nevarnosti sem bila ali bolje rečeno smo bili. To bi se ne bilo pripetilo, da mi ni dejal: Toda dragica, daj si vendar ostriči lase!

Kultura starega indijanskega plemena Mayev

Stari Indijanci so imeli visoko razvito kulturo. — Pečali so se tudi z zvezdoslovjem in so poznali vse važnejše nebesne pojave.

Zadnja leta se pojavljajo vedno pogostejše v raznih listih članki o »ameriškem Egiptu«, o visoki kulturi indijanskega plemena Maya v Yukatanu, o katerem piše tudi znameniti ameriški pisatelj Jack London v svojem romanu »Roman treh src«, ki je izhajal lani v »Slovenskem Narodu«. Učenjaki se zanimajo zlasti za umetniško stran te stare indijanske kulture. Kultura plemena Maya pa je posegla globoko tudi v znanost. Indijanci so se razvijali večinoma ločeno od starega sveta. Dokaz temu je dejstvo, da razen psa in petelina niso poznali domačih živali. Koto, za nas skoraj simbol gnotne strani naše kulture, Indijancem ni bilo znano. Stikov s starim svetom dolgo niso imeli. Zato ima vsak tih svetov svoje posebne nalezljive bolezni. Stari svet ni poznal sifilisa, novi svet ni vedel, kaj je tuberkuloza. Zelo zanimiva je razlika med kulturo na obeh straneh Atlantskega oceana.

Ko so prišli v Ameriko Španci, je kultura Mayev notranji izčrpanosti. Našli so prazna mesta, kjer so rastle po ulicah drevesa. Prvotno so mislili, da je uničil kulturo tega starega indijanskega plemena nekak boljševizem. Toda če bi bili stari Indijci boljševiki, bi se nahujskane množice ne selile iz mest, temveč bi zasedle palače svojih tlačiteljev. Mogoče je, da je podlegla kultura Mayev notranji izčrpanosti. Najbolj verjetno pa je, da je prišla katastrofa, ki je napolnila mesta s trupli tako, da so vsi živi Indijanci pobegnili iz mest.

Mayi so imeli hieroglife, s katerimi so izražali svoje misli bodisi neposredno ali simbolično. Zahajajoče sonce so označevali v podobi zvezanega moža. Čitanje njihovih hieroglov je zelo težko, ker so imeli kamnoseki in slikarji kodeksov proste roke. Najprej se je posrečilo prečitati številke in koledarske podatke. K temu so pripomogla poročila španskih misijonarjev, zlasti fanatičnega škofa Lande, ki je kodekse Mayev sežgal. Koledar Mayev operira z visokimi števili. Ničla Mayem ni bila to, kar je nam, marveč simbol za izčrpanje cikla, kakor je na naših urah, kjer se 12 križe z ničlo. Številke so se pisale od spodaj navzgor. Edinice so bile spodaj, nad njimi desetice itd. Koledar Mayev je zelo originalen. Dneve na-

števa po vrsti 1, 2, 3, 4. Tako dobi vsak dan številko, s katero je točno označen. Slično datirajo dneve astronomi, če rabijo tako zvani julijanski dan. To, kar se je pri nas razvilo po potrebi učenjakov, je bilo na drugi strani zemeljske oble splošno znano že začetkom krščanske dobe.

Staremu in novemu svetu skupni koledarski element je teden. Kakor Francozi za časa revolucije, tako se tudi Mayi niso omejili na 7-dnevni teden. Njihovi tedni so šli 13 ali pa celo 20 dni. 13-dnevni tedni so imeli s številkami označene dneve, 20-dnevni pa z imeni. Prvotno je šlo leto pri Mayih 360 dni, razdeljenih na 18 enakih delov po 20 dni. Vsak del leta je imel posebno ime in je bil označen kot mesec. Mesece so razdelili v senos, žetev, pust, prazniki itd. Pozneje je došlo leto še pet dni tako, da je šlo 365 dni, kakor pri starih Egipčanih. Ulokov v našem pomenu besede niso poznali in zato si s 1/4 dneva, za katero presega tropično leto 365 dni, niso znali pomagati. V 100 letih naraste ta pristanek na 25 dni, ki jih ni mogoče prezeleti. Zato so si Mayi pomagali iz zadrege na ta način, da so na javnih stolpih objavljali, da je došlo leto za 25 dni daljše.

Indijanci so določali letne čase po soncu. Na razvalinah njihovih mest so našli učenjaki izklesane podobe solnca na obzorju, na katerih je spodaj podoba zemlje, zgoraj neba, med njima pa solnca. V mestu Chichen Itza so našli okroglo poslopje, ki je služilo stari Indijancem za zvezdarno. Poslopje je imelo na vrhu lino, obrnjen naravnost proti zapadu. V mehiških kodeksih nahajamo slike, ki pričajo o visoki kulturi starih indijanskih plemen. V kulturi Mayev je igralo najvažnejšo vlogo mesto Copan, kjer se je vršil leta 503 po Kr. kongres astronomov. Učenjaki domnevajo, da so nastale ob tem času zmešnjave v koledarju Mayev in zato so sklicali njihovi zvezdoslovski kongres, na katerem so koledar znova uredili. Stari Indijanci so se sploh radi pečali z zvezdoslovjem. Vedeli so že točno, kdaj se pojavi Venera kot večernica in kdaj kot jutranja zvezda in kdaj se te njene funkcije končajo. Tudi za Marsa in luno so imeli točne tabele. Vedeli so celo, kdaj nastane solnčni mrk.

umevnega. Drugi se pa čudijo, da more biti tako nekorekten gospod, ki je drugače na najboljšem glasu. Če bi bolje poznali njegove razmere, bi se mu ne čudili. Mož je dobričina, slabč. Boji se, da bi se ne zameril ženi ali prijateljem. Nekateri ljudje, zlasti žene, imajo tudi zelo čudne pojme o korektnosti, korekten je po njihovem mnenju tisti, ki ustreže vsaki njihovi želji, pa naj bo še tako neumestna in nemogoča. Saj ga nič ne stane, si mislijo sestrčne, svakinje ali prijateljice. Prav lahko nas vzame v službeni avtomobil in popelje na izprehod ali v gledališče, kjer ima brezplačno ložo.

Iz strahu pred zamero ravno mnogi javni delavci nekorektno. Sorodniki so seveda navdušeni zanj, do čim zabavljajo na strica ali svaka, ki bi za vs na svetu ne zakrivil njim na ljubo nekorektnosti. Malo je žen, ki bi razumele, da gre mu pri tem samo za korektnost in nobleso, ne pa za sebičnost. Lepo je sicer biti radodaren in širokogruden, toda samo tedaj, če gre radodarnost iz lastnega žepa. Če pa mora plačati kdo drugi, ne moremo govoriti o radodarnosti. V sedanjih časih, ko je vulgarna ba-

havost zelo razširjena, se marskateri žena rada spozabi in očita možu, da si v družbi ne zna pomagati na noge tako, da bi imela tudi ona korist od njegovega družabnega položaja. Pri tem pa pozabi, da se nekorektni ljudje ne morejo dolgo obdržati na površju. Kmalu se v družbi sami onemogočijo. Trajno morejo zavzemati odlične družabni položaj samo ljudje čistih rok in korektnega vedenja. Dobro bi bilo, če bi vse zakonske žene, sestre, sestrčne in prijateljice razumele, kolikšnega pomena je za moža, ki zavzema v družbi odlično mesto, korektnost in nobleso. Kolika sreča je za ženo, ki to razume. A koliko odličnih mož so že onemogočile v družbi žene, ki tega ne morejo ali pa nočejo uvideti. In takih žen je žal mnogo. Saj se je dal celo modri Salomon ženam zapeljati, da se je klanjal malikom. Koliko visoko naobraženih mož podleže vplivu neizobraženih in družabno nemogočih žen.

Če bi bil pet minut bog

Pariški tednik »La merle blanc« je vprašal svoje čitatelje, kaj bi storili, če bi bili pet minut bogovi. Odgovori, ki jih je prejel, so zelo zanimivi. Tako je nekdo odgovoril:

Pomladil bi se za 6000 let, kajti pred nastankom sveta je bilo nabrž prijetnejše.

Nekdo drugi je odgovoril: Skušal bi podaljšati ta rok, kajti pet minut je res premalo. Očividno je mož z življenjem zelo zadovoljen ali pa mu božja moč tako imponira.

Tretji je odgovoril: Demisijoniral bi takoj prvo minuto.

Četrty je odgovoril, da bi pobesil vse davčne izterjavalce, a peti bi rad imel telefonski spoj. Melanholično pa je pripomnil, da zato pet minut pač ne bi zadoščalo.

»Jaz bi odkrila nov greh,« je odgovorila neka čitateljica, kateri očividno prepovedani sad bolj diši. In končno je nekdo odgovoril, da bi izpremenil vse francoske poslance v mutce, če bi mu bila dana oblast boga.

Zagonetna smrt podjetnega Francoza

Francosko ministrstvo za kolonialne zadeve objavlja uradno vest, da je postal bivši poslanec kolonije Guyana Jean Galmot žrtev zločina in da je bil najbrž zastrupljen. Baje so ga zastrupili njegovi uslužbenci. Galmot je bil zelo originalen mož. Že kot deček je zbujal splošno pozornost. Po njegovih žilah se je pretakala afriška kri, kar se mu je poznalo tudi na obrazu in v temperamentu. V mladosti se je preživljal v Parizu s prodajo vžgalic in cigaret. Pozneje je bil kolporter, toda že v zgodnji mladosti je hrepenel po pustolovčinah in tujih deželah, kamor ga je vedno bolj vlekel. Izdajatelj nekega lista ga je končno poslal v Guyano, ki je postala njegov eldorado. Svojemu dobrotniku je Galmot obljubil, da bo študiral jetniške razmere v tej koloniji, kamor je francoska vlada pošiljala zločince, in da bo pošiljal članke o ondnotnih razmerah.

Res je pridno dopisoval, obenem se je pa lotil drugih poslov. Najprej je iskal zlato, toda pri tem ni imel sreče. Kmalu je našel podjetnega kompanjona, ki mu je pomagal izvažati kavčug, les, sadje in rum. V nekaj letih je obogatel in se dal izvoliti za poslanca Guyane v pariški parlament. Ob tem času je imel poleg ogromnih zemljišč že več trgovskih parkov. V Parizu je pridno nadaljeval svoje delo. Leta 1922 je organiziral zračno zvezo Guyane z raznimi kraji Amerike in Evrope, kar je njegovo bogastvo še pomnožilo. Postal je mecen, izdajal je knjige

in imel je ogromno zbirko originalnih slik. Naenkrat je pa valuta padla in njegovega bogastva je bilo konec. Galmot je izgubil vse. Prijatelji so ga zapustili in pri drugih volitvah je njegova kandidatura propadla.

Toda Galmot ni obupal. Kmalu je stopil v stik z največjimi eksportnimi družbami in že je upal, da znova obogati, ko je nenadoma zbolel in umrl. Te dni mu je postalo po obedu v Bordeauxu slabo, onesvestil se je in zdravnik je Galmot umrl. Njegova smrt ima baje politično ozadje. Policija napenja vse sile, da ugotovi, kdo je Galmota zastrupil.

Trocki pobegnil iz Sibirije?

Iz Pariza poročajo, da so se te dni razširile vesti, da je Trocki pobegnil iz Sibirije, kamor ga je izgnalo vodstvo ruske komunistične stranke kot enega glavnih opozicionalcev. Baje se mudi Trocki zdaj v okolici Berlina. Berlinški poročevalec »Chicago Tribune« pravi, da je sam videl Trockega v Berlinu v hipu, ko je vstopil v avto in se odpeljal iz mesta. Trocki je baje pobegnil v inozemstvo z vednostjo moskovskih oblasti, ki so mu dovolile odhod, da se v inozemstvu posveti literaturi. Baje je obljubil, da ne bo pisal proti sovjetski Rusiji.

Trocki se je zatekel k svojim prijateljem v okolici Berlina. V Berlinu se je že večkrat mudil inkognito. Ameriški novinar pravi, da se je mudil Trocki tri dni v Stettinu, odkoder je odpotoval v Schwedt nad Odro. Tu je ostal do začetka avgusta. Znameniti ruski revolucionar se je baje zelo postaral.

Kako ohranimo lepe in zdrave zobe

Voda je najboljšo sredstvo za ohranitev zdravih ust in dobrih zob. Edino zdravi zobje morejo biti lepi in samo tista usta so lepa, ki imajo popolnoma zdrave zobe. Prvi predpogoj lepih zob je redno obiskovanje zobozdravnika, in sicer najmanj trikrat na leto.

Vsako jutro se morajo usta izpirati. V ta namen naj se uporablja mlačna ali pa vsaj postana voda. Premrzla voda ni dobra in zdrava. Vodi naj se pri- meša nekaj kapljic Myrhen-tinkture. Ko zadobi voda mlečno barvo, si izperite nekolikokrat usta in grgrajte vodo 3 do 4 krat kolikor mogoče globoko v grlu. Šele potem preidite k snazenju zob, katere je treba snaziti s trdo krtačico vsako jutro. Snazenje zob s krtačico naj se vrši od zgoraj navzdol in ne počez od leve proti desni ali pa obratno, kakor to dela večina ljudi.

Pogosto se pripeti, da dobijo zobje rmenkasto ali rjavkasto barvo. Krivo je kajenje ali obolenje zob, pogosto pa tudi hrana. Zobozdravnik bo takoj našel pravi vzrok in vam predpisal snazilno sredstvo. Če so zobje zdravi, tedaj, se bo povrnila prejšnja belina, čim bodo odstranjeni povzročitelji spremembe (na pr.: nikotin, mineralne vode, železo vsebujoče pijače itd.). Da bodo ostali zobje vedno lepo beli, jih izmijte dvakrat v mesecu z raztopino vodikovega superoksida in sicer zadostuje jedina žlica vodikovega superoksida na kozarec vode. Ko ste s pomočjo krtačice osnazili zobe z omenjeno raztopino, jih še enkrat izmijte s čisto vodo in v najkrajšem času bodo postali zobje zopet beli in bleščeči.

Zvečer, predno ležete k počitku, izperite usta in zobe z mlačno vodo, da odstranite vse ostanke jedi, ki se naberejo v presledkih in kotanjicah med zobmi. kajti ti ostanke jedi prično kmalu gniti in razpadati in najbolj škodujejo zobem. Predvsem pa ne smemo po-

zabiti, da je za zobe najbolj zdravo izpiranje ust po vsaki, tudi najmanjši jedi.

Čimr opazite na zobu tudi najmanjši, jedva vidni madež ali pa občutite tudi le maerkostno bolečino, storite najožje in najpametneje, če se, akoj potrudite k zobozdravniku, ki bo zob takoj ozdravil in odstranil nevarnost prenosa tolezni na ostale zdrave zobe. Nikomur ja; ne bo žal denarja, ker so stroški pravočasnega zdravljenja še vedno manjši kot pa izguba zob ali pa poznejše dolgotrajno in mučno plombaranje in popravljanje zob

Italijani proti kratkim krilom

Italijani so postali zadnje čase zelo puritanski in odkar sta si vodja črnosrajčnikov Mussolini in papež velika prijatelja, se je gonja proti kratkim krilom, dekolteju, golim ramenom in pristrženim lasem podvojila. Skoraj vsak teden izide kaka nova famozna naredba. Najprej so se Italijani spravili na modo v kopališčih. Kopalni kostumi morajo segati skoraj do kolen, dekolte je prepovedan. Osnova se je poseben odbor za »korektnost mode«. Ta odbor nazira vse javno življenje in uganja svoj humbug v kopališčih, na cesti, v javnih lokalih in drugod. Odbor je tudi te dni poslal finančnemu ministru posebno spomenico, v kateri želi, naj od direktorjev tobačnih tovarn zahteva, da prihajajo dekleta v decentni obleki na delo, odnosno, da naj vodstva tovarn skušajo vplivati na žensko osebo, da v toaleti ne pretirava.

Kardinal Gasparri odstopil

V Vatikanu letos nimajo političnih počitnic. Vatikanske počitnice se pričenjajo že 15. julija, toda večina cerkvenih dostojanstvenikov se mudi še v Rimu. Javna tajnost je, da se papež Pij XI. zadnje čase ne počuti posebno dobro. Njegovo zdravstveno stanje je zelo resno. Kljub nevarni bolezni je pa papež še vedno energičen in napenja vse sile, da obdrži politiko Vatikana na potrebnih višinih. Zadnje čase razmišlja o temeljiti reorganizaciji državnega tajništva odnosno o zamenjavi vodilnih funkcionarjev. Zato je sprejel že opetovano podano demisijsko kardinala Gasparrija. Zanimivo je, da stari kardinal proti svoji navadi in kljub tropični vročini ni takoj po demisiji zapustil Rima, marveč je šel v sredo odpotoval v svoj rojstni kraj Usitta. Jeseni namerava izročiti vse svoje posledne naslednike.

Za Gasparrijevega naslednika je papež določil kardinala Cesettija. Toda Cesetti, bivši francoski nuncij, ni znal molčati o tem in zato ga je papež poslal kot svojega legata v Sydney. Tako papežu ni preostajalo drugega nego odgoditi izpremembo v državnem tajništvu do jeseni. Gasparrijev naslednik še ni izvoljen. Največ šans imajo nuncij v Berlinu Pacelli, nuncij v Madridu Todeschini in nuncij v Budimpešti msgr. Orsenigo. Manj se govori o Gasparrijevem sorodniku kardinalu Euricu Gasparriju. Ni izključeno, da Gasparrijev naslednik sploh ne bo imenovan, marveč da ostane nekaj časa tako zvani prosekretariat, kakor je bil za časa papeža Pija X. Istočasno s reformo državnega tajništva bodo reformirani tudi drugi vatikanski uradi.

Nedvomno.

— Oh, tale pianistka mora biti zelo pobožna.

— Kako to?

— Ker njena desnica ne ve, kaj dela levica.

Pokloni zakoncev.

— Mislim, da je lazil za teboj bedak, predno sva se vzela.

— Seveda.

— Zakaj ga pa nisi vzela?

— Saj sem ga.

Vpliv žene na možovo korektnost

Dotakniti se gotovih pblemov in dejstev ob gotovem času in v gotovi družbi pomeni podrežati v sršeno gnezdo. Vsi sršeni, ki se čutijo prizadeti, zašume in opikajo nesrečneža tako, da si dobro zapomni, kdaj jih je draži. Nekateri previdni publicisti se sršenovega gnezda raje izogibljejo, da imajo mir. Seveda je pa drugo vprašanje, če je prav, da tisk molči o nečem, kar vedno bolj kriči po remeduri.

Mnogim javnim delavcem je se očitalo in se še očita, da zlorabljajo ugodnosti, ki jih nudi njihov družbeni položaj. Kar pomislimo na razne družbene prireditve, zlasti na bankete in zakuske. Kaj vse se dogaja tu. Mnogi pridejo kot povabljeni gostje, toda ne sami, marveč v spremstvu prijateljev in znancev, ki jih ni nihče vabil. Kaj rado se tudi pripeti, da pridejo na banket možje z ženami, dasi so prijatelji računali samo na možko udeležbo. Nekateri ljudje smatrajo take in podobne nekorektnosti za nekaj samo ob sebi

Eliza Ozarevska

Fantazija tapetnika Muhe

— Tako torej, Vasilij Prokopič, s predivom bo treba obiti tile dve steni in dva kota.

— Bomo že napravili.

— Koliko boš pa računal?

— A veš ti, kako objia Vasilij stene s predivom? Potolče s kladivom in pogladi s palico, pa drži kakor pribito. Kar poskusi vtakniti roko med oboje in steno! Vidiš, takole dela on oboje. A drugi? Saj ni vredno govoriti.

— Dobro, torej koliko boš računal, Vasilij Prokopič?

— Le poglej, kako delam. Vidiš, malo prediva porabim, pa bo držalo, dokler bo hiša stala. Naj še tako pritiska mraz, v hišo ti ne pride. Takole dela Vasilij Prokopič.

— Povej vendar, koliko boš računal!

— Poldrug dan bo treba delati. Ivan dela samo na oko in Vaska Belajev tudi. Lepo je že, lepo, ne drži pa ne. Jaz pa delam tako, da drži vse večne čase.

— Koliko boš računal?

— To je vse tvoje predivo? Saj bo komaj za en kot. Vse pojde v en kot. Le poglej, kako jaz objiam!

— Povej mi no vendar, Vasil Prokopič, koliko boš računal za poldrug dan.

— Torej preskrbi še prediva in pazi, da ga ne bo premalo. Tole bo za en kot. Še toliko ga pojde v drugi kot in za obe strani ga bo treba tudi precej. Vsaj deset funtov ga še kupi. Bolje, bo če ga kupiš več. Za poldrug dan mi daš dva rublja, za praznik

pa steklenico tistega, ki pogladi po grlu.

Tapetnik Muha je začel pretresati predivo in objiati steno v kotu. Vesele ga je bilo gledati, kako mu gre delo izpod rok.

— Vasil Prokopič, saj bi lahko med delom prepeval.

— To pa ne gre. K takemu delu ne spada petje. Pač bi pa lahko pripovedoval pravljice. Štiriindvajset jih znam in vsaka traja pol ure.

— Oj, Vasil Prokopič, pripoveduj pravljice.

— Počakaj, da si prižgem pipo, potem bom pa pripovedoval.

Tapetnik Muha tolče s kladivom, stari vozi prediva se izgubljajo pod udarci v leseno steno in delo gre hitro od rok. V treh ali štirih urah bo vse končano, samo da mu ne zmanjka prediva. Kar odloži kladivo, rekoč:

— Domov skočim, da se napijem čaja, ta čas pa prineso prediva.

Predivo smo dobili, toda Muha se ni vrnil. Proti večeru je prišel povedat, da pride jutraj na vse zgodaj.

— Morda vas bom motil? Razbijal bom.

— Nič ne de. Saj vstanemo pred solnčnim vzhodom.

Jutraj je res prišel, malo je potolkel in zopet je odšel, češ, da pride drugo jutro. Prišel je, potolkel je s kladivom in znova odšel. Potem ga dva dni ni bilo blizu. Slednjič je vendarle končal in sicer zelo temeljito.

— No dobro si napravil. Junak si — tu imaš denar.

— Pa na steklenico za praznik ne pozabi!

— Kar pridi po njo.

Prišel je, izpraznil steklenico do

dna ni postal še bolj zgovoren.

— Da! Tudi jaz sem dobro živel. In še kako dobro! Služil sem v Petrogradu za kočijaža, 50 rubljev sem dobival poleg hrane. Čim sem pa dobil plačo, sem jo mahnil k tovarišu, ki je tudi dobival 50, in hajdi v krčmo. In nisva zapustila krčme, dokler nisva vsega poglala po grlu. Taki smo bili kočijaži. Saj me je pa tudi gospod visoko cenil. Lahko sem še tako pil, ko čija je bila vedno lepo osnazena. Pa del nisem nikoli, pa naj sem bil še tako pijan. A da bi me od žganja bolela glava, to mi niti na misel ni prišlo. Samo enkrat me je bolela, ko me je brenil konj. Takrat me je pa pošteno bolela. Mislim, da me je oslepil. Dva tedna nisem mogel gledati. Toda to je minulo, oslepel nisem. Samo tale bula mi je ostala vidiš, tu na glavi. Le potiplji jo. Ta mi ostane vse življenje.

— Kaj pa počno tvoje hčere, Vasil Prokopič?

— Še poznati jih nočem. Čim mi je umrla žena, so me zapustile in me prisilile, da sem se drugič oženil. Ali misliš, da je to v mojih letih igrača?

— No, to pa res ni tako hudo. Imaš vsaj dobro gospodinjino in še otročičke povrh. Koliko si star?

— Dvainsedemdeset. Moški, ki je dobro rejen, lahko plodi otroke do petinsedemdesetega leta. Saj imam z drugo ženo že tri in za enega še jamčim. Tako bodo štirje. In misliš, da je malenkost napolniti štiri kljune?

— Vasil Prokopič, kaj pa pravljica. Saj si obljubil, da jo boš pripovedoval.

— Jo pa bom. Toda najprej bi ti rad povedal nekaj o sebi. Kako sem se vračal iz Petrograda. V Uzgendu smo

čakali na parnik. Saj veš, da je treba tam dolgo sedeti. In ko sem se slučajno odkril, me je vprašala neka babnica:

— Kaj pa imaš na glavi? Odkod tako velika bula?

Nu, kaj bi si mislil? Kmalu sem imel pripravljen odgovor. Daj, da ti povem. Toda, če boš to reč natisnil, pazi, da bo vse tako, kakor boš slišal iz mojih ust.

Služil sem pri upravitelju veleposestva za kočijaža. Upravitelj je imel hčerko. Roditeljica sta kmalu opazila, da s hčerko često kramljata. Ona mi je podarila uro, sebi je pa kupila drugo, do pičice enako moji. In ti dve uri sta kazali do sekunde enako. Če mi je dejala: »Ob tej in tej uri pridi,« sem bil vedno točen v njeni sobi. Roditeljica sta zavohala, kaj se godi v hiši, in spodila sta me. Tako sem zašel med postopake Kronstadta. Toda ljubica mi je redno pošiljala denar. Kar je zbolela in mi sporočila:

— Ob tej in tej uri pojde mama po duhovnika, da se izpovem. Pazi, da ne zamudiš prilike.

Gledal sem na svojo uro in čim se je mama odpeljala z izvoščkom, sem odhitel po stopnicah k ljubici. Ležala je pod svetimi podobami težko bolna. Komaj sva malo pokrmiljala, se je mati z duhovnikom vrnila. »Kam naj se skrijem?« — sem vprašal ves prestrašen. V sobi je stal velik kovčeg.

»Kar v tale kovčeg zlezi,« — je dejala. Komaj je zlezla s postelje, odprla je kovčeg in ko sem zlezal vanj, ga je zaklenila in vzela ključ k sebi. V tem je pa že prišla mamica z duhovnikom. Slišal sem dobro, kako jo je hčerka vprašala:

— Mamica, tale kovčeg je po babici?

— Po babici, dušica, po babici.

— In babica ga je zapustila meni.

— Da, tebi, dušica.

— Torej vidiš, čim umrem, položim ta kovčeg z menoj v grob.

Slišal sem ta pogovor in mislil, da se hčerka šali. Inu, šala gori ali doli, toda čez nekaj minut je res umrla. Položili so jo v krsto in odnesli na mrtvaški voz. mene pa na cizo. Med potjo sem slišal, kako so se ljudje pogovarjali:

— Lepo krsto ima.

— Čemu pa peljejo za njo ta kovčeg?

— To je bila njena zadnja volja.

Najbrž ima v njem dragocenosti.

— Aha, da bi jih nihče ne podedoval.

Razmišljal sem, ali naj zakričim ali ne. Pa nisem zakričal. Ljubezen ni špi- nača, kar tako je ne spraviš iz grla. In tako so naju spustili v grob, najprej njo, potem pa še mene.

Ležal sem v grobni tišini in razmišljal, kaj bo.

Kar zaslišim korake, razbijanje in stopicanje okrog groba. V zemlji se namreč vse dobro sliši. In že so začeli odkopavati grob. Začul sem pogovor:

— Torej kako? Ali ga naj razko- ljem z vrha?

— Ne, počakaj! Morda so v njem dragocenosti, ki bi jih razbil. Ali bi se ne dal odpreti od strani?

— Beži no! Kar mahni po njem od zgoraj!

In tako je kresnil po njem s sekuro, naravnost po moji glavi. Vstal sem in zarjul. Seveda so takoj zbežali, jaz pa za njimi.

Uvoz ničvrednih nagrobnih spomenikov iz Italije

Beograjska gospoda pusti domače umetnike stradati, italijanske sušmarje pa podpira z bogatimi naročili. — Kje je prosvetno ministrstvo, da to prepreči?

Kako žalostno in bedno življenje morajo živeti naši domači umetniki slikarji in kiparji poleg pisateljev in pesnikov, je splošno znano. Ta revščina je prišla že v pregovore in primere. Njihovi beograjski tovariši tudi ne žive dosti bolje, kar nam zorno izpričuje članek znanega srbskega kiparja Sretena Stojanovića, profesorja višje pedagoške šole v Beogradu, ki ga je priobčila te dni beograjska »Politika«. Najhujše pri tem je, da gotovi beograjski bogataši naročajo nagrobne spomenike za svoje rodbinske grobnice pri italijanskih kiparjih popolnoma neznanega imena, do čim sede naši odlični, svetovno priznani kiparji prekrizanih rok brez dela in službe. Tako ravnanje povojnih dobičkarjev in korupcijonistov, ki so večinoma obogateli na stroške poštenega, za svoj vsakdanji kruh trpečega ljudstva, se ne da opravičiti z nobenim izgovorom in ostane pribito kot neodpušten zločin nad celotnim našim narodom in njegovo umetnostjo. Popolnoma vse eno je, če so ti breznačajnejši zakrivali svoj narodni greh radi bedastega predsodka, ki je lasten plitvim, koritarskim dušam, da je vse, kar je domačega, za nič in da le ono nekaj velja pred svetom, kar pride iz blažene Italije, pa čeprav se delu na prvi pogled pozna, da je navaden zmadek in kiparsko zmašilo, ali pa če so v svoji kratkovidni omejenosti prepričani, da kaj slinčnega naš domači kipar ne more napraviti. V zadnjem prepričanju bi jim dali skoraj prav, kajti takega umetniškega dela ne bi sigurno zažreli noben naš umetnik-kipar.

Prof. Stojanović piše: »Še pred vojno so nekateri Beograjčani, dasiravno je bilo v Srbiji tudi tedaj dovolj dobrih domačih kiparjev, naročali nagrobne spomenike v Italiji. To početje se je opetovano ponovilo tudi po vojni. Nedavno je neki znani beograjski trgovec naročil nagrobni spomenik v Benetkah, in sicer za prav čedno vsoto 300.000 Din. Te dni je storil isto zopet neki drugi beograjski trgovec, samo s to razliko, da bo romala v Italijo precej večja vsota naših dinarjev.

Pred dnevi pa je prišel v Beograd iz Italije ničvreden spomenik pokojnega Draškovića. Ta kip je izdelal neki neznan italijanski napolnikar, napolkamnosec.

Zanimivo bi bilo zvedeti, kaj je gotove ljudi napotilo do tega, da so šli naročat kip tako daleč, ko imamo vendar v naši državi, razen mnogih drugih, tudi nekoliko takih kiparjev, katerih imena so splošno znana v Evropi, pa tudi v ostalem svetu. Ta beg v inozemstvo bi bil še nekoliko razumljiv, če bi imeli pri nas samo umetnike ene sodobne smeri, toda splošno znano je, da imamo neke, slavni kiparje, ki delajo v akademski smeri, torej se najbližje onim, ki jih iščejo v Italiji, kjer se danes dela izključno akademsko. Če imajo umetniki v Italiji tako dober sloves, se more isto reči tudi o naših umetnikih. Razen tega pa že davno ni noben italijanski kipar, ki bi pogledano resne umetniške kritike, prekoračil meje svoje domovine. Vendar pa je Mussolini v Rimu, znanem mestu fontan, brez vsake potrebe naročil nekaj novih fontan, samo da je obdržal italijanske kiparje v državi in jih zaposlil. Pri nas pa se nasprotno običaji nekoliko prezirajo in tezaupanje v vse ono, kar je domačega. To je tudi razumljivo in naravno, ker še do danes ni dal nihče od poklicanih dobrega vzgleda, kateremu bi sledili tudi vsi drugi, ki so danes v stanu ceniti in podpirati razvoj naše umetnosti.

Danes, ko naša mesta razpisujejo natečaje za razne spomenike v višini 150.000 do 300.000 Din in beležijo na vsak razpis velik umetniški odziv, je nerazumljivo to beganje naših ljudi po Italiji.

Nihče se ne bi čudil, če bi se naročila

oddajala pri velikih mojstrih svetovnega slovesa. Vsi umetniki bi z veseljem pozdravili vsako tako lepo delo v naši sredini, toda ko slišimo sama neznanca, lokalna italijanska imena, je neodpuščljivo, da se naročila niso oddala našim domačim umetnikom. Če se že ti gospodje niso mogli odločiti za tega ali onega posameznika, potem naj bi bili razpisali konkurenčno tekmovanje za najboljši osmutek in bi potem pač lahko izbirali med najboljšimi projekti. Tako postopanje bi bilo na vsak način korektnije z ozirom na okolico, v kateri živijo in pametnejše z ozirom na same sebe, ker bi se z manjšim rizikom lotili opravlja, ki ni popolnoma brez vsake važnosti.

Smatral sem za potrebno, da izpregovorim teh par besedi ne samo zato, ker kot umetnik čutim krivičnost postopanja teh naših sosesčanov in ne le zato, ker bi znal ta njihov korak škodovati naši umetnosti, temveč zato, ker sem prepričan, da na ta način ne bo pridobilo na lepoti ne naše mesto, ne pokopališče, vrgli bomo pa v tujo državo velik denar, ki bi ga lahko porabili v lastni državi med domačimi umetniki in vsekakor z boljšim uspehom.

V bodoče bi bilo potrebno, da bi se tudi naše prosvetno ministrstvo zanimalo za naročila te vrste v Italiji, zlasti če dosega plačila tako horendne vsote. Ministrstvo naj bi na lastna ramena prevzelo odgovornost za take slučaje, ali naj bi jih pa vsaj preprečilo z uvedbo visoke zaščitne carine; kajti če se da preprečiti uvoz izbornega plzenskega piva radi »zaščite« naše industrije, bi se tem bolj moglo storiti to v interesu naše umetnosti s preprečenjem uvoza manjvrednih italijanskih kipov.

Novе knjige in revije

»Zasavje«, praktičen vodnik po našem Zasavju. Sestavil Rudolf Badjura, referent za turizem pri velikemu županu v Ljubljani. Izdala in založila Zveza za turški promet v Ljubljani. Tisk Delniška tiskarna. Cena knjižice je 25 Din. Naš znani pisatelj gorskih vodičev in druge turistično športne literature Rudolf Badjura je sestavil novo lično knjižico v žepnem formatu, v kateri opisuje in podrobno navaja vsa letovišča, kopališča, prirodne, zgodovinske in druge znamenitosti našega Zasavja ter izlete po bližnjih gorah in dolinah. Knjižica, ki obsega 109 strani teksta, je priložena večbarvna pregledna karta Slovenije s sedmimi pokrajinami, izdelana v merilu 1 : 750.000. Badjurov »Vodnik« opisuje turistično velesanimivno ozemlje Zasavja med Ljubljano, Trojansko cesto, Savinjo, dolino, Sotlo, Gorjanci, Jato in dolensko železnico z vsemi mesti, trgi in dr. kolikoli pomembnimi kraji. Ta kašipost ne bavi samo z izleti po raznih gorah in dolinah, nego opozarja na vse bolj ali manj znane posebnosti prirode, raznovrstno prirodno bogastvo v Zasavju, omenja njegovo zgodovino, kulturno, zgodovinske spomenike i. dr. Obilica v tej knjižici zbranih praktičnih podatkov, nasvetov, pojasnil in naslovov poleg krajevisov bo služila osebiti tudi v ondote toplice in letovišča namenjenim, oziroma tam bivajočim gostom ter drugim potnikom po vseh še malo znanih krajih v Zasavju. Vse Zasavje je v tej knjižici znova obdelano. Avtor je v ta namen v letih 1926 in 1927 ponovno prepotoval vse opisane kraje in poti. Vodiču je dodan tudi praktičen seznam tujsko-prometnih interesentov v Zasavju. Pri sestavi vodiča so sodelovali s svojimi ocenami in članki: dr. Fr. Stele, P. J. Zurga, A. Gspan, J. Hafner, F. Kos, L. Kušar, Vl. Kapus, dr. Avg. Munda, prof. dr. Balduin Saria in Trboveljske premog. družba. Slinčnega vodiča smo že davno potrebovali in bo z njim vsem interesentom zelo ustrezno.

»Privreda Vojvodine u 1927. godinu.« V Novem Sadu je izšla pred dnevi pod gor-

80 let raziskovanja

je bilo treba, da se odkrije pravi Schichtov način pranja, ki obstoji v tem, da se

ŽENSKA HVALA

vzame za namakanje perila preko noči, zjutraj pa se za izpiranje uporabi

Schichtovo Terpentinovo milo

njim naslovom, tiskana na prvovrstnem papirju, kot izdanje Trgovsko-industrijske in obrtne zbornice v Novem Sadu 236 strani obsegaajoča knjiga. Tiskana je polovica v cirilici, polovica v latinici, enakomerno pomešana med seboj. Knjiga ima sledečo pestro vsebino: I. Splošni pregled. Splošno stanje našega gospodarstva in posebej Vojvodine, davki in vojvodinskih gospodarstev, promet, carine in trgovinske pogodbe, pošta, telegraf in telefon, strokovne šole, II. Stanje vojvodinskega gospodarstva: Probitvalstvo Vojvodine po vrstah pridelkov, trgovina, obrti, industrija, silvostroj, ribolov, III. Naše industrijske rastline, njihovo proizvodnjo, predelava in izvoz: hmelj, lan, sladkorna pesa, paprika, IV. Delo Zbornice v letu 1927: Delo zborniškega urada, plenuma, uprave, sekcij in odborov, zborniške razsodišče. V dodatku je obrazložena sestava zborniške uprave, tajništva, plenuma, odborov in odborov.

»Pet godina sanatorijumskega lečenja u Topolšici.« Kot izdanje Higijenskega zavoda sa školom narodnog zdravlja v Zagrebu je izšla te dni obširnejša knjižica z zelo zanimivo in strokovno pisano vsebino. Knjiga je tiskana v cirilici in latinici. V cirilici je tiskana prva glavna razprava in sicer dr. Vasa Savičeva »Pet godina rada u državnom zdravilištu Topolšici (1923-1927)«. V latinici pa so tiskani sledeči sestavki: dr. Gustav Šamšalović »Neke misli o školi rada u Topolšici«, Kazimir Mulaček »Upravno poročilo državnega zdravilišča za tuberkulozo u Topolšici za leta 1923-1927« in končno »Medicinska statistika za leta 1923-1927«, ki so jo sestavili dr. Stj. Ivčič, dr. V. Savič in dr. V. Čović. Knjiga obsega 100 strani in je bila tiskana v Zagrebu.

»Brezalkoholne sadne pijače.« Pod tem naslovom je izšla v založbi »Brezalkoholne produkcije« v Ljubljani lična knjižica v žepnem formatu, obsegaajoča 88 strani in ilustrirana z 20 slikami. Napisal jo je po najnovejših virih in po lastnih izkušnjah Josip Priol, profesor oblastne vinarske in sadjarske šole v Mariboru. Pisatelj se v knjižici obširno in podrobno peča s prirejanjem zdrave in brezalkoholne domače pijače in pravi: »Ako že ne moremo pridobiti za tako prirejanje pijače odraslih, katerih živci so radi alkohola, nikotina, kave, čaja in raznih ostrih dišav več ali manj otopeli, dajmo vsaj naši mladini pijačo, ki ji ne bo škodovala, marveč koristila. Knjiga obsega sledeča poglavja: Uvod, sadje in njegova priprava, mlečje in prešana, je, dobra posoda — pol uspeha, najvažnejši načini proizvodnje, z vodno paro in navadnim loncem ali kotlom, priprava steklenic in zamaškov, pasteriziranje v steklenicah, razgrevanje v kotlih, zvonasti pasterizator, dvoploškovni pasterizator, večploškovni pasterizatorji, mrzla sterilizacija z različnim filtrom, oprema sodov, shranjevanje, boleznin in napake, čiščenje in ponovna pasterizacija sokov, preden jih spr-

avimo v konsum, razpošiljanje brezalkoholnih pijač in zaključek. Knjigo je na dobrem papirju tiskala Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

»Dušanove uganke.« Te dni je izšla v Beogradu v samozaložbi interesantna in lična mladinska knjižica »Dušanove uganke«, ki jo je spisala Marijana Zeljeznova. Kečali. Knjižica je prirejena po vzorcu Čvon Zupančičevih »Sto uganke« in se je zbirka 26 otroških uganek z izbornimi ilustracijami F. S. Stiplovskega, pisateljici še do volj dobro posrečila. Uganke so prirejene v kratkih verzih in se večinoma prav prijetno slišijo. Knjižica, ki ima žepni format, je na prvovrstnem papirju natisnita tiskarna bratov Rumčretov v Krškem. Zbirka stane broširana 10 Din, po rosti 1 Din več. V Ljubljani se dobiva in naroča pri Novi založbi.

»Nova Muzika«, dvomesečnik za vokalno in instrumentalno glasbo. Letnik I., številka 4 avgust 1928. Ureja Emil Adamič, izdaja in zalaga Glasbena Matica v Ljubljani. Ta zvezek je posvečen Čehom v znak iskrene hvalečnosti za vse dobro in lepo, kar smo Slovenci od nekdanj do danes od njih prejeli, kakor pravi urednik Adamič v svojem uvodu v literarni prilogi »Nove Muzike«. Končno še pravi: »Nova Muzika« želi s svojo češko številko pokazati Slovencem in vsem Jugoslovenom češko sodobno glasbeno delo, kolikor je to v tako ozkem okviru mogoče. Pri tem pa izvršuje tudi važen del svojega programa: glasbeno zblizanje in medsebojno glasbeno spoznavanje vseh kulturnih, zlasti pa slovenskih narodov. V literarni prilogi se nahajajo sledeči članki: Zdenek Nejedlý: B. Smetana in moderna češka glasba; Otakar Sourek: Hubert Doležal: Zdenek Fibich; Richard Vesely: Moderni češki skladatelji; Isa Krejčí: Najmlajša češka glasba in J. Hutter; Češka glasbena veda. Kot druga priloga »Nove Muzike« je izšel spis iz peresa Antona Mahkota, ki opisuje turnejo pevskega zbora ljubljanske Glasbene Matice na Češkoslovaškem in citira posamezne kritike čeških listov o nasotpih Matičarjev. Kot tretja priloga je pa bile izdanih 11 partitur čeških slovaških izbranih kompozicij. Tudi to našo glasbeno revijo tiska Delniška tiskarna, le notni del se tiska v dunajski tiskarni Waldheim in Eberle.

Diagnoza.

— Gospod doktor, pomagajte nama rešiti spor. Ali so tile raki zdravi? Moje moči trdi, da niso.
— Milostiva, nedvomno so zdravi. Še noben ni prišel k meni potožiti, da ga kaj boli.

V sodu iz Pariza v Madrid

Dva pariška peka, brata Pegaz, sta sklenila napotiti se iz Pariza v Madrid v vinskem sodu. Kdo ve, kako sta prišla na to originalno idejo in čemu hočeta potovati baš v sodu, ko bi se lahko peljala z vlakom. Najbrž hočeta z originalnim potovanjem zasloveti in napraviti dobro reklamo za svoje podjetje. To bo tem lažje, ker že zdaj francoski listi obširno poročajo o prvem potovanju iz Pariza v Madrid v vinskem sodu. Če bi ostala doma in pekla dobre rogljičke, bi jih ljudje sicer radi jedli, toda peka bi ne postala slavna. Tako sta pa že pred odhodom zaslovela širom Francije in celo po inozemstvu.

Vsi pariški listi pišejo o bratih Pegaz in prinašajo njune slike. Sod, v katerem bosta potovala, drži 220 litrov. Brata Pegaz naložita sod na voziček, ki ga bosta po vrsti vlekla. Eden bo čepel v sodu, drugi bo vlekel voziček. Vsakih pet kilometrov se bosta menjavala in tako pojde od Pariza do Madrida. Originalna potnika sta »startala« te dni na trgu Concorde, kjer se je zbrala velika množica radovednežev, ki so prihiteli, da vidijo, kako se potuje v času brzovlakov, avtomobilov in aeroplanov v vinskem sodu. Iz Pariza do Madrida bosta rabila pariška peka 25 dni.

Varčni letoviščarji.

— Ali ste si ogledali okolico letovišča in hodili na izprehod?
— Ne, sedela sva z ženko vedno doma.
— Zakaj pa?
— Se tega bi bilo treba, da bi ne izrabila sobe, za katero sva plačevala 40 Din dnevno.

Moderna glasba.

Podjetnik muzikantom: Ne začnite, dokler ne bo polna dvorana, sicer mi zbeže vsi še pred začetkom koncerta.

Zakonski mož v vodli.

— Ne boj se. Kar skoči v tolmun. Prvi obutek je neprijeten, potem se pa kmalu privadiš.
— Aha, z zakonskim jarmom je bilo narobe!

Odkritosrčnost.

— Kaj poročate na to, da je letos na Gorenjskem toliko strupenih kač? Zakonski mož: Tudi moja je tam na pokončinah.

Edgar Wallace:

TRIJE PRAVIČNIKI

ROMAN

Manfred si je prižgal pipo. Poslednje čase se je bil navadil tega načina pušenja. »Zadeva postaja od dne do dne bolj zamotana. Ali niste tudi vi tega mnenja?«

Leon je prikimal.

»In od dne do dne bolj opasna. Po verjetnostnem računu bi moral Guther prav za prav pri naslednjem poskusu enega od nas odpraviti na oni svet. Ali ste čitali liste?«

Manfred se je nasmehnil.

»Po Meadowsovi glavi vpijejo. Ubogi vrag! To le dokazuje, kako zelo je javnost nestalna. Meadows je le enkrat edinkrat imel opravka s kačo. In zdaj mu hočejo naprtiti na vrat odgovornost za vse te slučaje.«

»Čudno,« je na glas mislil Gonzalez, ko sta šla po stopnicah dol, »čudno: vsi ti kačji slučaji spadajo v kategorijo premočenih umorov.«

Meadows je bil sprejel novinarje. Z uradnega stališča je bil to zločin nad državo. Zakaj prva in najpoglavnejša zapoved za pravega policista je: »Tisku ne smeš zaupati ničesar!«

Leon je na videz brez smotra stopal po sobi gor in dol. Imel je na sebi šofersko uniformo in roke so mu tičale globoko v žepih. Manfred je poznal te simptome in je pozval Poiccarta.

»Leon rodeval« je Manfred suho pripomnil Poiccartu.

»To baš ne!« je oporekel Leon in zardel. »Hotel sem le predlagati, da si

ogledamo komad, ki ga zdaj v Londonu dajo dan za dnem. Do davi nisem vedel, da je »Carovnik« že dramatisiran; takrat sem videl enega Oberzohnovih dostojnejših tajnikov, ki je šel v gledališče. In ker sem že obdaren s precejšnjo radovednostjo, sem mu sledil. Komad, ki zanima Oberzohna, zanima tudi mene in vas, George, bi moral tudi zanimati,« je dodal strogo.

»A ravno tako bi moral zanimati Meadowsa, zakaj v njem je mnogo vzemirljivih prvorov. Razpravlja o nekem zločincu, ki je pobegnil iz dartmoorske kaznilnice in išče moža, ki ga je bil izdal, da ga umori. V komadu je neki prizor, ki se odigrava v temi. To bi vas vendar moralo zanimati! Čital sem kritike; ker so si vse edine v tem, da je delo brez literarne vrednosti in da je tudi sicer nemogoče, mora že biti vredno, da si ga ogledamo. Seveda kadar ne morem zaspati, takrat mi je več do del, ki imajo literarno vrednost,« je menil zlobno.

»Oberzohn ima prav, da si išče zabave, naj si bo še tako nizkotna.«

»Toda ta komad nikakor ni nizkoten!« je oporekel Leon. »Razen v toliko, v kolikor je popularen. Le z veliko težavo sem si priboril prostor. Celo igralci hodijo gledat ta komad, da vidijo, kako se publika vede.«

»Kakšen sedež je vzel?«

»Ložo A.« je naglo odgovoril Leon, »in jo je plačal v gotovini. Skrajna desna loža, gledano iz avditorja.«

»Za nocoj?«

»Za nocoj. Jaz sem vzel tri sedeže. Leon je segel v žep. »Če ne pojdete, dajte vstopnico kuharici! Ona se mi vidi tiste vrste ženska, ki časih rade potočijo kako solzo nad mukami ne-

srečne junakinje. Naši sedeži so v prvi vrsti. To se pravi, da lahko v premojih nemoteno pridemo in odidemo, ne da bi nam bilo treba hoditi po kolenih drugih ljudi.«

»Ali moram res tudi jaz biti zraven?« je jadrno vprašal Manfred. »Ni sem poseben prijatelj detektivskih komadov in mi ni mnogo do tajstvennih dram. Deset minut pred dvigom zaveš se vem, kdo je morilec, in to mi seveda pokvari ves večer.«

»Ali bi ne mogli vzeti s seboj kako deklico?« je vprašal Leon ubog zaljubljenec. »Ali ne poznate nobene, ki bi si hotela ogledati ta komad?«

»Zakaj bi ne šla teta Alma?« je predlagal Manfred in Leon je z veseljem pristal na predlog.

Teta Alma je bila na predlog »Treh pravičnikov« prišla v mesto in se je nastanila v Doughty Courtu.

»Res, ona je interesantna ženska in kaže sprčo strašnega položaja naše male prijateljice toliko poguma in hladnokrvnosti, da se ji je treba čuditi. Ne verjamem, da bi Mirabeli Leicesterovi pretela neposredna nevarnost. Sodim, da sem to že enkrat omenil. Oberzohn jo hoče imeti zaprtlo le toliko časa, da bo potekel rok za obnovo koncesije. Kako bo zagovarjal to kršenje osebne svobode, ne vem. Morda se niti ne namerava zagovarjati in bo zapor, ki ga čaka, mirno sprejel kot del protivrednosti za milijone, ki mu jih prinese koncesija.«

»A če jo ubije?« je vprašal Poiccart.

Leonov obraz je za trenutek spreletelo.

»Ne bo je ubil,« je odvrnil pokoj-

no. »Počemu neki? Mi vemo, da je pri njem zaprta, in policija tudi ve. Stvar je docela različna od Barbertonove zadeve. Barberton! Nepoznan človek, ki je bil na javnem prostoru ubit, kako, ne ve nihče. Ne, mislim, ta možnost je izključena, le...«

Leon si je nervozno jel meti roke. »Vsekako si bomo kmalu na čistem. Med tem pa računam na Digbyja. Možak je prevečanec in ima dober spomin za nedavno zagrešene napake. Bilo je pametno, George, da ste ga angažirali.«

Leon se je ozrl na cesto.

»Vohun Tittlemaus je na svojem mestu!« je rekel in pokazal na samotni avtotaksi, ki je stal na cesti. »Rad bi le vedel, ali čaka...«

V Leonovih očeh se je čudno zalesketalo.

»Ali me naslednji dve uri kaj potrebuje?« je hlastno vprašal in že je po bliskovito izginil skozi vrata.

Deset minut kasneje sta Manfred in Poiccart čula, da so se hišna vrata s trusem zaprla, in sta zagledala Leonu, ki je malomarno stopal po pločniku in je zdajci dvignil svoj dežnik.

Šofer avtotaksija se je vidno vznemiril. Sklonil se je, pognal stroj, splezal zopet na svoj sedež in voz je ne verjetno naglo privozil pred Leona.

»New Scotland Yard!« je zapovedal lesta in stopil v avto.

Avto je zavozil skozi prepovedana vrata postaje tajne policije in se je ustavil pred vrati za uradnike.

»Počakajte tu!« je ukazal Leon. Šofer se je vznemiril.

»Moram se vrniti v garažo,« je začel,

»Jaz sem v petih minutah nazaj,« je odvrnil Leon.

»Na srečo je bil Meadows v svoji sobi.«

»Želel bi, da pozovete moža, ki stoji zunaj, k sebi in mu zaprete z vsemi torturami, ki jih ta dežela dovoli. Ljube!« je izjavil Leon. »Ima revolver, videl sem, ko je na Piccadillyjem cirkusu stopil iz voza, da požene motor. Stroj je odpovedal.«

»Kaj pa bi hoteli doznati?«

»Vse, kar se da zvedeti o Oberzohnu. Utegnel sem prezreti dve, tri stvari. Videl sem ga pred našo ložo. Oberzohn ga ima za izvanredne naloge, sem in tja ga pa porabi za šoferja. On je tudi šoferja, ko je Oberzohn vzel Mis Leicesterovo s seboj v Ritz Carlton na lunch. Nemara da nima šoferskega dovoljenja, kar bi vam na logo le še olajšalo.«

Nekoliko kasneje je bil presenečen in besneči možak v sobi, kjer so ga temeljito preiskali. Glede revolverja je imel Leon prav; izkazalo se je, da je bil nabit. Mož se je opravičeval, da ga nosi zaradi osebne varnosti — nedavno je bil čital, da so nekoga šoferja umorili. Toda orožnega lista ni imel. Vrh tega — in to je bilo hujše — ni imel s strani Scotland-Yarda nikakega dovoljenja, da se na cesti ogleduje za panti, in znakma njegovega taksija je pripadala nekomu drugemu.

»V luknjo ž njimi!« je ukazal Meadows in se je vrnil k Leonu, da mu poroča.

»To je bilo prvič, da ste zadeli v črno. Sicer ne vem, ali bomo od njega imeli kake koristi, toda jaz tudi majhnih ribic ne preziram.«

PERI—SA—BENZIT!

PERI—SA—BENZIT!

Za zdravje Vaše dece!

Uporabljajte **BENZIT-NADMILO** za pranje perila in obleke Vaše dece. **BENZIT-NADMILO** čisti, odstranjuje madeže in desinficira, ne škoduje tkaninam, niti barvam in ne razjeda kožo pri pranju! Perilo Vaših malčkov postane nežno in vonjivo in v oblekah ne bo več madežev, ker jih **BENZIT-NADMILO** vse odstranjuje!

Najvažnejše pa je, pranje z **BENZIT-NADMILOM** stane manj! Milo je izdatnejše, čisti štedljivejše, hitreje in brez truda!

Uporabljajte TRI za omehčanje vode in namakanje

perila in rabili boste polovico manj mila, kakor sicer.

Dobiva se v vseh drogerijah in trgovinah kolonialnega blaga po ceni od Din 5,- za komad.

Benzit-Nadmilo

TVORNICE ZLATOROG
MARIBOR

PERI—SA—BENZIT!

Trgovski pomočnik
vojaščin prst izurjen v mešani trgovini, išče službo v mestu, ovr. gre tudi za skladiščnika. Nastop 1. septembra. Ponudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Dober prodajalec»/1464.

Lep lokal

pisarne, 2 elegantni stanovanji s 5 sobami se oddajo v novi hiši na Miklošičevi cesti, vis-a-vis hotela Union. Vprašati na Kralja Petra trgu 8, visoko pritličje levo. 1471

Profesor

P. Gasparin, Krekova ul. 14, Maribor, vzame dijake v dobro oskrbo; prilika za francosko in nemško konverzacijo. 1466

Večji lokal

sredi Ljubljane za skladišče ali mirno obrt oddam. Naslov v upravi «Slov. Naroda». 1475

Frizerko

prvovrstno ondulerko iščem. Dan nastopa z označo plače s pismeno ponudbo poslati na Oglasi zavod «Rekord», Sarajevo. 1476

Maline „ALKO“

kupuje vsako množino družba z o. z. Ljubljana-Kolizej

Dunajski velesejem

2. — 8. septembra 1928

Na stotine vodilnih firm razstavi najnovejše in najlepše ustvaritve

dunajske mode

Moške in damske obleke, perilo, pletenine in trikotaje, modno blago, klobuki, dežniki, solnčniki, čevlji

Porabnostno, kvalitetno in luksuzno blago Salon dunajske kožuhovinske mode.

Prvovrstni material! Nedosežna izbira! Žlahtno delo! Cene brez konkurence!

Precejšnje olajšave vozne na domačih in tujih železnikih, na Dunavu in v zračnem prometu.

Brez vizuma! S sejemsko izkaznico in potnim listom prost prehod v Avstrijo. Pojasnila vseh vrst ter sejemске izkaznice (po Din 40,—) se dobivajo pri

Wiener Messe - A. G., Wien VII.,

ter pri častnih zastopstvih v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4.

Zveza za tujski promet v Sloveniji. Aleksandrova c. 8.

Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

Uspešno zdravljenje golše

Med najvažnejšimi izsledki je zdravljenje golše in napetega vratu z jodovitim zdravilnimi solmi. Znameniti dunajski učenjak in vseučilišni profesor dr. vitez Wagner v. Jauregg in mnogi drugi zdravniki se sklicujejo na zadavne izkušnje v nešteti slučajih, tako so n. pr. v Švici cele okraje rešili tega zla. Gre za popolnoma neškodljivo učinkovito tinkturo, ki tudi na splošno občutenje prav izborna deluje. Naše zdravilne soli so že tisoče rešile golše in napetega vratu. Zahtevajte naša poročila o ozdravljenju in navodila, ki jim rad pridruži vsak zdravnik. Po vseh državah smo ustanovili razpošiljalnice in vam pošljemo

popolnoma zastonj

naš popis, ki vas bo zanimal. Zastoduje dopisnica in dobite ga takoj.

AUGUST MARZKE, BERLIN.

Wilmsdorf, Bruchsalterstrasse 5, Abt. 903.

Preprosto sobico

s celo oskrbo v Šiški v bližini drž. kolodvora išče soliden gospod. Ponudbe na upravo lista pod «Železničar»/1463.

Šivilja

izurjena, išče začetne službe evn. gre šivat tudi na dom. Ponudbe na upravo lista pod «Šivilja»/1449.

Prazno sobo

z električno razsvetljavo in s posobnim vhodom iščem za takoj. Pismene ponudbe na upr. «Slov. Naroda» pod «separirano»/1469.

Vina

belega in rdečega od Zlatne trte imam naproda več sto hektolitrov; pri odjemu nad 10 hl po Din 6, izpod 10 hl pa 50 para več. D. Pačnik, Laško. 1477

Motor na sesani plin

24/30 HP v dobrem stanju kupi Lavoslav Levi, Sv. Ivan Zelina, Hrvatska. 1478

Vila

enodružinska, podkletena, na periferiji Ljubljane, 4 sobe, kuhinja in pritlikline, se prodaja po zmerni ceni. Naslov v upravnistvu «Slov. Naroda». 1470

Večdružinsko hišo

v Ljubljani kupim in plačam takoj. Posredovalci izključeni! Ponudbe z navedbo cene na upravo «Slov. Naroda» pod «Večdružinska hiša»/1450.

Lovske puške

lobert puške, browninge, pištole za sirašenje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribišk potrebščin ter umetain ograd.

F. K. Kaiser,

puškar, Ljubljana. Selenburgova ulica 6.

Čudovito nizke cene

Izbira velika. — DVOKOLESA nova od Din 1000 — naprej. ŠIVALNI STROJI od Din 1400 — naprej. OTROŠKI VOZICKI od Din 240 — MOTORJI prav po ceni — Pred nakupom si ogledite zalogo. — Prodaja na obroke. — Ceniki franco — pri «TRIBUNA» F. B. L. Ljubljana, Karlovška c. 8. št. 1266

2 leti kredita

VSEH VRST

mizarski in kolarski stroji

posamezni in univerzalni z vgrajenimi motorji ali brez njih

Polnojemniki

Welker Werke I. Wachstein, Wien X/II, LAXENBURGERSTRASSE 12

Za dom!

za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER

šivalni stroj

Le ta Vam poleg šivanja entia (obšiva), veze (šikal), krpa perilo in nogavice. Brez vsakega premikanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezenje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih zavzema šivalni stroj STOEWER, je tudi najcenejši. Ne zamudite ugodne prilike in ogledite si to izrednost pri

Lud. Baraga,

Ljubljana, Selenburgova 6. I.

Brezplačen pouk v vezanju, rabl aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

Urejujte si prebavo, da vam minejo bolezn!

Bolezni želodca in čreves, telesno zaprtje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila in slab tek nastanejo zaradi slabe prebave. Urejujte si prebavo s preizkušenim eliksirjem «FIGOL», da premine bolezen.

«FIGOL» eliksir urejuje prebavo in vam vrača zdravje.

«FIGOL» se dobiva po vseh lekarnah, izdeluje ga pa in razpošilja s počtnim povzetjem z navodilom vred LEKARNA DR. SEMELIC DUBOVNIK 2

Izvirni zabojček s 3 steklenicami, omotom in poštnino Din 105,—, z 8 stekl. 245 Din, 1 stekl. pa 40 Din.

Številn: zahvalnice o uspešnem delovanju «Figola» despevajo dravno

Dunajski velesejem

(Wienermesse)

2. — 8. SEPTEMBER 1928

(v rotundi do 9. septembra).

POSEBNE PRIREDITVE:

Tehnične novosti in iznajdbe. — Mednarodna pri-staniška razstava. — Reklamna razstava. — Du-najski modni salon za kožuhovino. — Razstava živil in naslad. — Vzorčna razstava poljedelstva in gozdarstva.

PRVI AVSTRIJSKI ŽIVINJSKI SEJEM

(4. — 6. septembra 1928)

Razstava plemenske živine. — Razstava klavne živine. — Razstava konj.

Brez vizuma! S sejemsko izkaznico in potnim listom prost prehod čez avstrijsko mejo. Ogrski prehodni vizum se dobi proti predložitvi sejem-skih izkaznic na meji.

Znatno znižane vozne na vseh jugoslovenskih, avstrijskih in ogrskih železnikah, na Donavi, Jadranskem morju in zračnih progah. — Pojas-nila vseh vrst, kakor tudi sejemске izkaznice (po 40 Din) se dobe pri

WIENER MESSE — A. G.,

WIEN VII.,

kakor tudi — dokler traja lispki jesenski sejem — pri informacijski pisarni v Leipzigu, Österr. Messhaus, in vseh častnih zastopništvih:

v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Turjaški trg št. 4.

v Ljubljani: Zveza za tujski promet za Slovenijo, Aleksandrova 8.

v Ljubljani: Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

Hektografični aparati, zvitki, masa, hektografični trakovi vedno in najceneje v zalogi pri **Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova 6| Tel. 2980**

ZADRUŽNA HRANILNICA

reg. pos. in gosp. zadruga z o. z. v LJUBLJANI, Sv. Petra cesta 19

Podelu e vsakovrtna kredite, eskomira menice, inka-sira fakture ter izvršuje razen deviznih in valutnih vse v bančno stroko spada oče posle

Sprejema hranilne vloge na knjižice ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodnejše.

Kot pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za njih prodajo, poleg tega prodaja tudi srečke Ratne štete na obroke pod zelo ugodnimi pogoji